

«Hmeljar» izdaja centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Križnik Veljko, dipl. inž. agr.; člani: Plaskan Vlado, Janič Vinko, Janše Jože in Jeriček Zlatko. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihač Vili, inž. agr. — Uredništvo je na upravi KK Žalec. Glasilo izhaja mesečno v 4.500 izvodih. Letna naročnina 12.— dinarjev. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

Najpomembnejše naloge komunistov v letu 1969

Moj namen ni ugotavljati naše uspehe, temveč pokazati na nekatere pomanjkljivosti, ki ovirajo hitrejši razvoj podjetja in ki jih bomo morali odpravljati, če nočemo zaostajati.

Obilo je nalog, ki so pred komunisti kombinata v tem letu. Ne moremo se lotiti vseh naenkrat, izbrati si moramo najvažnejše in zastaviti vse svoje sile in vpliv, da jih v tem razdobju opravimo.

Najpomembnejše politične naloge komunistov kombinata zajemajo področja samoupravljanja, kadrovske politike, politike delitve osebnih dohodkov, solidarnosti delavcev ter povezanosti enot kombinata.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA NAJ BO SMOTRNA

Samoupravne pravice in dolžnosti je treba smotno razmejiti tako, da se o vsaki zadevi odloča tam, kjer je to najbolj smotno.

Delavski svet podjetja in drugi osrednji samoupravni organi

- odločajo o zadevah, ki so pomembne za celo podjetje in prizadevajo vse delovne enote in

- sprejemajo skupna načela, po katerih sveti delovnih enot odločajo o vseh ostalih zadevah.

Svet delovne enote pa odloča o vseh zadevah, ki prizadevajo le delovno enoto, upoštevajoč načela, ki jih je sprejel delavski svet podjetja. Izvzete so le tiste zadeve, ki o njih delovne enote iste dejavnosti odločajo skupno v delavskem svetu obrata, in pa tiste, ki jih prenesejo delovne enote na poslovne skupnosti, da o njih sporazumno odločajo v poslovnem odboru.

Kako doseči, da bo samoupravno odločanje v vseh samoupravnih organih učinkovito in stvarno, ne formalno, in da bo izražalo interese večine članov delovne skupnosti, ne pa le neke ožje skupine.

Lepo oblikovana določila o samoupravnih pravicah v statutu in enoglasni sklepi v samoupravnih organih ne morejo zakriti tega, da je do resničnega, zavzetega sodelovanja v samoupravljanju še dolga pot. Na tak zaključek nas navajajo dejstva, da je razprave v samoupravnih organih malo in se največkrat zadrži na manj pomembnih vprašanjih, da je prisotnost članov na sejah pogosto slaba, da seje pogosto zapuste vtis nezainteresiranosti, da se sklepi sprejemajo formalno, da so seje dolge in suhoparne, ker se dostikrat obravnavajo zadeve, ki spadajo v področje strokovnih služb in organizatorjev dela itd. Ne moremo reči, da je tako povsod in vedno; je pa tega dovolj, da se moramo vprašati, zakaj je tako in kaj moramo komunisti storiti, da bo to boljše.

(Nadalj. na 12 strani)

Pomembnejši sklepi 5. seje DS

● Naziv DE Mirošan se po novem glasi »Sadjarstvo Mirošan«.

● Drugi odstavek 3. točke načrta organizacije kombinata se glasi:

Pogodbena poslovna skupnost za meso vsklajuje proizvodnjo mesa po količini in dinamiki ter organizira prodajo živine preko obrata Mesnine. Člani PPS se dogovarjajo v medsebojnih poslovnih odnosih, zlasti o načinu odkupa, stroških, nastopu na domačem in tujem tržišču ter stroških predelave mesa.

● V prikazu organizacije DE Klavnica se črta enota Hladilnica in vključi v proizvodno enoto Klavnica.

● V firmi enot se ne uporabljajo oznake statutnega položaja organizacijskih enot kombinata, temveč naziv podjetja in organizacijske enote, ki mora izražati njeno dejavnost ali izdelek.

— Uvede se enotna oblika štampljlk, ki jo določi UO in naroči sekretariat podjetja za vse organizacijske enote. Štampljke naj vsebujejo besedilo: Kmetijski kombinat Zalec — spodaj pa naziv organizacijske enote.

Obstoječe tiskovine in uradni papir s starimi oznakami firme podjetja in organizacijskih enot se uporabljajo, dokler trajajo naloge.

— Na predlog obratov Tabor in Petrovče glede števila članov v delavskem svetu obrata Kmetijstvo se osvoji sledeče razmerje članov DS iz DE in sicer:

DE Kmetijstvo I	5 članov
DE Kmetijstvo II	3 člane
DE Kmetijstvo III	2 člana
DE Kmetijstvo IV	2 člana
DE Govedoreja	2 člana
Skupno	14 članov

Enega člana izvoli delovni kolektiv obrata Kmetijstvo.

— Komisija za delovna razmerja pri DS naj izdela predlog za premostitve delavcev.

— Finančna služba je enotna služba podjetja, organizirana v finančnem centru, ki se vodi v skladu z veljavnimi predpisi in potrebnimi podjetja in organizacije združenega dela.

— Dohodek se ugotavlja in deli v delovnih enotah, izjemoma tudi na proizvodnih oziroma poslovnih enotah, če tako določa pravilnik o delitvi dohodka. Delovne enote, ki niso v sestavi obrata, samostojno ustvarjajo in delijo dohodek v skladu s pravilnikom o delitvi dohodka podjetja na podlagi lastnega obračuna in delitve dohodka.

● Delovne enote v sestavi obrata ugotavljajo in delijo dohodek, upoštevajoč tudi ustrezne samoupravne sklepe, ki jih sprejme DS obrata. Pri delitvi

dohodka morajo DE upoštevati obveznosti, ki so predpisane za podjetje kot celoto.

— Celotni dohodek in dohodek podjetja predstavlja seštevnik finančnih rezultatov delovnih enot.

— DS je sprejel tudi več sprememb v Pravilniku o delitvi dohodka in v Pravilniku o delitvi osebnega dohodka.

— Delavcu mora biti tudi v nesezonskih mesecih zajamčena akontacija v višini 70 % od obračunske osnove. Kako urediti vprašanje nepokrite akontacije, prejete v nesezonskih mesecih za delavce, ki slučajno v sezoni zbole? To vprašanje morajo reševati obratni sveti solidarno na ta način, da nekritični del pokriva iz delavčeve udeležbe na dohodku, če te ni, iz celotnega deleža dohodka za osebne dohodke, ki pripada kolektivu oz. iz rezervnega sklada osebnega dohodka delovne enote.

— Delavcem, ki so prejeli doslej akontacije v znesku mesečne obračunske postavke, se naj od 21. 12. 1968 dalje obračunavajo in izplačujejo osebni dohodki za tisto število ur, katero je delavec dejansko opravil. Strokovni kader pa dobiva plačilo za vse ure kolikor jih je dejansko opravil ne glede na fond letnega delovnega časa oziroma njegove razporeditve.

— Delovni čas strokovnih delavcev (vodje PE) v proizvodnji mora biti prilagojen delovnemu času delavcev in za nje veljajo pri izplačilu OD ista določila kot za delavce.

— Delavcu, ki se poškoduje na delovnem mestu, lahko prizna svet delovne enote nadomestilo v višini 100 % obračunske osnove, če ugotovi, da je poškodba nastala kljub vsem varnostnim in zaščitnim ukrepom, seveda če poškodba ni nastala po krivdi delavca.

— Delavec, ki je delal več kot poln delovni čas po nalogu organa, ki je upravičen odrediti tako delo, ima pravico do osebnega dohodka za opravljeno delo v podaljšanem delovnem času po obračunski osnovi brez dodatka. Delavcu, ki dela na dan tedenskega počitka in ob dnevih državnih praznikov, pripada osebni dohodek kot za redni delovni čas, vendar povečan za 50 %.

— V okviru kombinata se odpre in prične razvijati gostinsko turistična dejavnost.

S 1. 1. 1969 je priključeno h Kmetijskemu kombinatu Zalec Gostinsko podjetje »Samopostrežna restavracija« Celje, ki dobi status delovne enote.

— Razpored delovnega časa v poljedelskih in hmeljarskih proizvodnih enotah:

Mesec	Opis razporeda	Skupaj ur
Januar	ves mesec prost	
Februar	prva polovica meseca prosta	8-urni delavnik, v drugi polovici meseca —
Marec	sobote proste	83
April	8-urni delavnik, sobote proste	168
Maj	9-urni delavnik, sobote delovne	234
Junij	9-urni delavnik, sobote delovne	243
Julij	9-urni delavnik, sobote delovne	225
Avgust	9-urni delavnik, sobote delovne	243
September	10-urni delavnik, sobote delovne	260
Oktober	9-urni delavnik, sobote delovne	234
November	8-urni delavnik, sobote delovne	216
December	7-urni delavnik, sobote proste	140
	6-urni delavnik, sobote proste	138
Skupaj		2.184

Sklep velja za mesec januar in februar oz. do odločitve samoupravnih organov obrata Kmetijstvo. Vy

Iz razprav zbora komunistov

Razprava na zboru komunistov je podprla referat tov. Križnika in opozorila še na naslednje:

● Med delovnimi enotami mora vladati homogenost, medsebojna solidarnost, skupni interesi pri čistih ekonomskih in medsebojnih odnosih.

● Podjetje mora imeti izdelano svojo poslovno orientacijo za bodoče. Svoje sile mora usmerjati na utrjevanje notranje organizacije in na jačanje podjetja z novimi investicijami ter raznimi integracijskimi procesi z drugimi organizacijami.

● V delovnih razmerjih, posebno še v delitvi osebnih dohodkov še ni prišla do izraza v celoti delitev po delu. Zato je potrebno dosledno uresničevati delitvena načela po delu in izpopolnjevati delitveni sistem.

● Usposabljanju in informativnosti članov ZKS in celotne delovne skupnosti je potrebno posvečati vso pozornost. Vse seje naj bodo dobro pripravljene in sprejeti jasni sklepi. Poveča naj se sosedanja komunikacija in informacij samoupravnih in drugih organov do članov delovne skupnosti in obratno.

● Posamezna stališča moramo člani ZKS, kot tudi člani samoupravnih organov izkristalizirati in se zavzemati samo za takšna stališča, ki vodijo k napredku delovne skupnosti in se boriti za njihovo uresničitev.

● Novo sprejeta organizacija podjetja, ki postaja prožnejša, je naša skrb, da jo dosledno uresničimo.

● Nova organizacija temelji na nadaljnjem izpopolnjevanju od-

nosov med delovnimi enotami, na jačanju samoupravljanja s ciljem krepitve razvoja in skupnih poslovnih uspehov podjetja.

● Z združevanjem sredstev moramo težiti k najbolj rentabilnejšim naložbam v razširjeni reprodukciji.

● Kadrovanje in kadrovska politika je izredno pomembna zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Prekvalifikacija se izraža ob novi sistematizaciji delovnih mest. Kadrovska politika mora biti prožna s poslušom, da rešuje premike ljudi na prosta mesta, od tega je odvisen uspeh podjetja. Kadrovska politika mora biti načrtna in smotrna.

● Na področju kmetijstva v našem podjetju mora biti ena kmetijska politika. Pri tem mislimo na lastno proizvodnjo in privatno proizvodnjo v kooperaciji.

● Kadrovanje v ZK mora biti načrtno — smotno. Glavno merilo za sprejemanje v ZK naj bo zavestna aktivnost in pripadnost socialističnim načelom, razčiščenimi pojmi o religiji in aktivnosti pri izvajanju družbene ekonomske reforme. Težiti moramo, da v naše vrste vključimo več mladih, žena in kmetov kooperantov.

● Člani ZK se moramo boriti, da bodo razprave tako v lastni organizaciji ZK, kot v drugih organih samoupravljanja in sindikatu organizirane, da temeljito osvetlijo problematiko in da bodo sprejeta stališča razumljiva.

Do napak in neaktivnosti moramo biti kritični.

Nagradno žrebanje razdelilo dobitke

Naš kombinat ima dobro razvito hranilno kreditno službo. Da bi to službo še bolj okrepil in vzpodbudil vlagatelje še k nadaljnjemu varčevanju, je sklenil organizirati za začetek bolj skromno nagradno žrebanje hranilnih vlog.

Osemnajstega januarja se je sestala žirija, ki so jo sestavljali Lesjak Franc — predsednik, Kromovšek Ivan — član, Plaskan Vlado — član, Liliya Lojze — član, in Marinc Ernest — član, in izvedla v dvorani kombinata žrebanje naslednjih 24 nagrad: superavtomatični pralni stroj Gorenje, televizor Atlantic RIZ, peč na trdo gorivo, 2 peči na olje Kontakt, 5 koles Ponny-Rog, 2 sesalca za prah, 5 brivnikov Braun Iskra, 2 mikserja, 5 loncev ekonom.

V bobnu so zavrteli 3.337 kuponov in 5-letni Dušan je razpodelil nagrade po Savinjski dolini,

brez njih sta ostala le Vojnik in Prebold.

Glavno nagrado — pralni stroj — je dobil upokojeni rudar in naš dober živinorejec — pitalec Krumpak Franc iz Liboj.

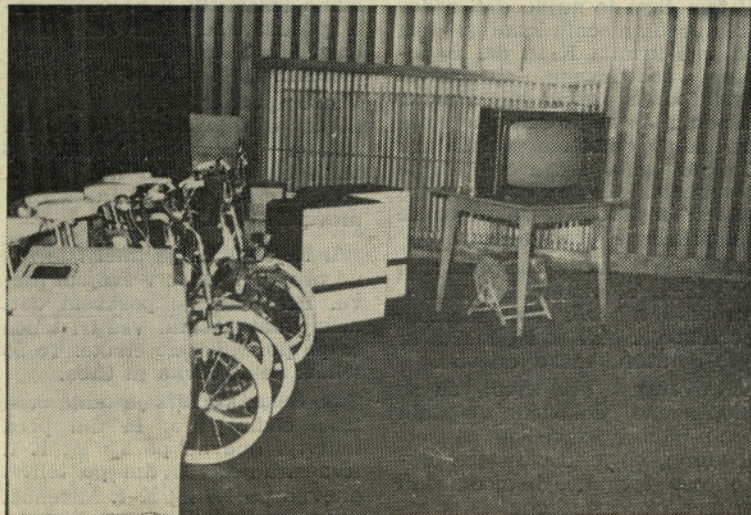
»Ženi sem za skorajšnji njen praznik obljuboval pralni stroj — ribežen — na ročni pogon. Sedaj pa kar verjeti ne bo mogla, da se ji je uslišala tiha večletna želja,« se je šegavo namuznil tovariš Krumpak in resno dodal: »Pri kombinatu imamo štirje hranilne knjižice, pa še sinova bom pregovoril naj jih prepišeta nanj. Tako sem vesel in zadovoljen, da ne morem povedati. Ko je prišel tov. inž. Tone Pugelj, po me, si od presenečenja nisem mogel zavezati čevlja.«

Televizor Atlantic je žreb namenil Hramec Ivanu in Marti iz Podloga.

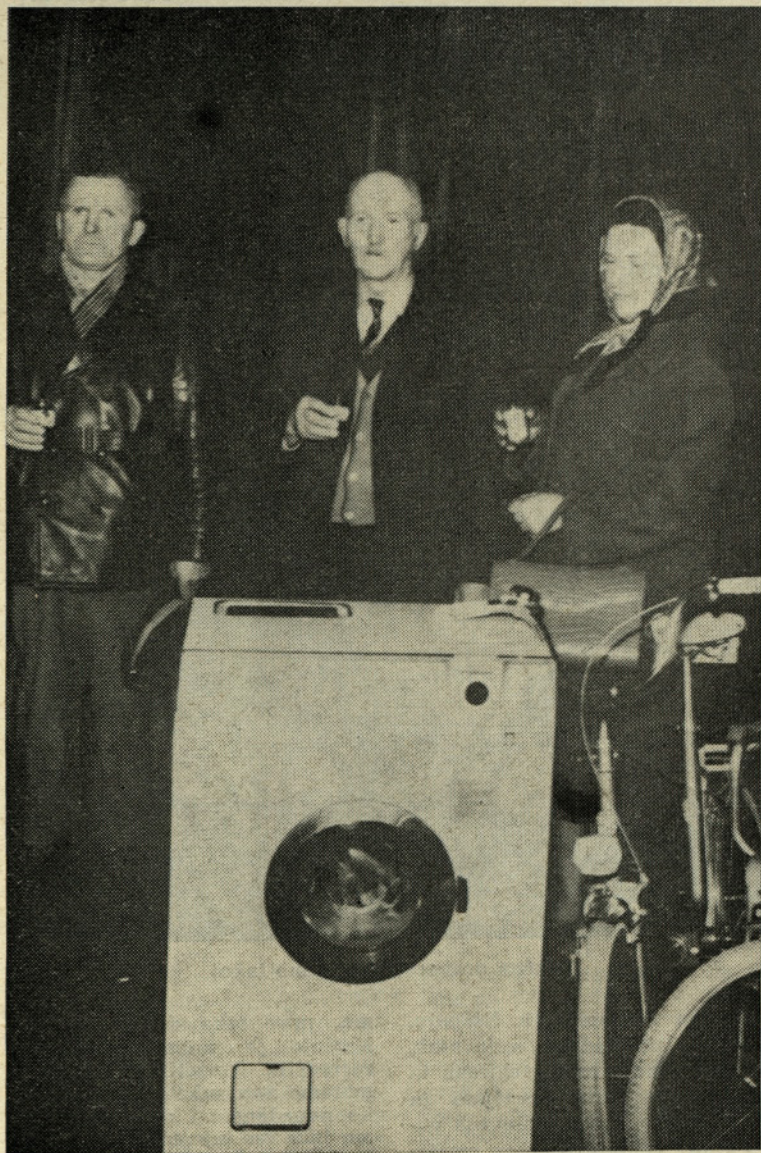
»Ko mi je tov. Liliya Lojze prišel povedat, da smo pri žrebanju hranilnih vlog dobili televizor, mu nisem verjela in me je moral nekaj časa prepričevati, poprej, ko sem sedla v avto in se peljala ponj. Sedaj vidim, da je le res. Pralni stroj že imamo in si pranja brez njega na kmetiji skoraj ne znam več predstavljati. Tudi na televizor smo mi-

slili, a še ne tako kmalu. Zato je naše presenečenje tem večje,« je ob prevzemu televizorja dejala Hramec Marta.

Kombinat je z žrebanjem napravil lepo gesto do vlagateljev in v propagandne namene. Pravijo, da ne bomo ostali le pri tem žrebanju, da bomo prihodnje leto šli pri žrebanju še bolj v širino. Vy

Dobitki nagradnega žrebanja

Hramec Marta in Krumpak Franc s predsednikom žirije, kooperantom Lesjak Francem iz Tabora

Seminar o dopisništvu

Uredništvo Hmeljarja želi in namerava izvesti konec februarja enodnevni tečaj za dopisnike v glasilo Hmeljar.

Prav bi bilo, da se tega seminarja udeleži vsaj po en dopisnik vsakega obrata, vsake delovne enote, vsake proizvodne enote, vsakega aktivna mladih kmetijskih proizvajalcev in vsake sindikalne organizacije (SP).

Predaval bo predavatelj visoke šole za politične vede — s katedre za novinarstvo.

Ker želi uredništvo Hmeljarja popestriti in aktualne informacije iz kolektivov zopet posredovati kolektivom tako, da bo vsak član še bolj seznanjen z delom in življenjem v podjetju, naprošam vsa vodstva omenjenih enot in posameznike, da pošljejo imenske prijave udeležencev do 10. februarja zato, da jih bomo obvestili o dnevu in vsebini seminarja.

Urednik

Novi člani ZKS

Na zboru komunistov podjetja 28. 12. 1968 je bilo sprejetih v ZK 14 članov kolektiva: Jurčič Mihael, poljedelec iz Bralslovč; Ribič Anton iz Mesnin, Sotošek Nada, prodajalka iz Mesnin; Kurent Tatjana, analitik iz Mesnin; Fale Marjana, vajenka v Mesnini; Zupanc Slavica, vajenka v Mesnini; Štern Maks, mlekerski tehnik v Mleku; Nabot Cecilija, poljedelka iz Vrbja; Jevšenak Ignac iz Vrbja, Salamon Katarina, poljedelka iz Vrbja; Napotnik Terezija, kmet. tehnik iz Vrtnarstva; Klajnshek Lidija, ekonomski tehnik pri komerciali uprave; Toman Konrad, kmetijski tehnik v kmetijski preskrbi Zalec in Verbič Ivo, načrtovalec — analitik v sektorju za razvoj proizvodnje podjetja.

Cestitamol

Strokovni pogovori in nasveti

REZULTATI PRAVILNE PRIPRAVE BREJIH TELIC PRED TELITVIJO

V zadnjih letih se v Sloveniji daje velik poudarek na kvalitetno pripravo brejih telic na visoko mlečnost v prvi laktaciji z izdatnim krmiljenjem tik pred telitvijo in po telitvi 3–4 tedne. V tem času je nujno dati zadosten obrok močnih krmil (3–4 kg dnevno krmila K-1), da se pokaže podedovana sposobnost proizvodnje mleka že v prvih mesecih laktacije. Šele na ta način lahko odločimo o nadaljnji uporabi mlade krave — ali jo bomo obdržali za pleme, ali pa spitali in prodali v zakol, če ne da primerne proizvodnosti.

Na ta način pripravljena prvotelka bi morala začeti proizvodnjo v prvih dveh mesecih po telitvi z nad 10 kg mleka in 3,7 % mlečne masti dnevno.

Največkrat se zgodi, da se prepričamo dokončno o slabi proizvodnosti krave šele po tretji telitvi, ko je krava stara preko pet let, ker ji nismo dali primerne krmiljenja že v začetku mlečne proizvodnje in se pravočasno prepričali o njeni vrednosti. Dosedanje izkušnje v Sloveniji kažejo, da se je mlečnost prvotek povečala za 30 do 40 %, če smo poskrbeli za pravočasno in zadostno pripravo živali pred telitvijo in po njej.

Telitve so bile pri večini normalne. Do težkih telitev je prišlo v glavnem le pri telicah, ki so bile v mladosti zaostale v razvoju in prezgodaj obrejene. Mlečnost krave v nadaljnjih laktacijah je močno odvisna od proizvodnje v prvem letu, saj je v povprečju po drugem telutju količina mleka za 10 % večja kot proizvodnja prvotelke v tretji laktaciji pa za 20 % večja kot pri prvotelki. V prvem letu si izgrajujemo bodočo kravo z visoko mlečnostjo. Tudi velikost vimena se prične formirati že z ovimljanjem in avansiranjem prvotelke.

Pri precejšnjem številu rejcev krav se je že uveljavila praksa priprave telic na laktacijo. Večina pa to pripravo izvaja le delno z manjšimi količinami močne krme. Priporoča se, da se prične z dodajanjem krmil 21 dni pred predvideno telitvijo s 1,5 kg krmila K-1 dnevno, da se žival privadi na okus. Vsake tri dni povečujemo količino krmil tako, da dobijo zadnjih deset dni pred telitvijo dnevno 3–4 kg. Po telitvi pa dajemo 30 dni po 4 kg dnevno krmila K-1. Pozneje pa krmimo po proizvodnosti. Računati moramo, da nam osnovna krma v naših po-

prečnih pogojih da poleg vzdrževalne krme samo do 10 kg mleka. Za večjo proizvodnjo mleka moramo dodajati močna krmila za okrog 1,5 do 2 kg mleka po 1 kg. Le tako bomo lahko izkoristili v največji meri podedovane proizvodne lastnosti krave in pocenili rejo krav molznic.

Kot primer dajem nekaj podatkov o pripravi brejih telic in njihovi proizvodnji. Telice so telile od marca do maja 1968. leta. Vse so rjave pasme z znanim poreklom.

I. Rejec J. F. je imel istočasno breje tri telice v svojem hlevu. Pri vsaki je poskušal dati nekaj manj krmil. Vse tri telice so po poreklu zelo enake. To so telice: Seka, Sivka in Ciba.

A) Seka, št. 1872 je telila 3. 4. 1968. Ovimpljanje: 14 dni pred telitvijo dnevno po 2,5 kg K-1. Avansiranje: 30 dni po telitvi dnevno po 1,5 kg K-1. Mlečnost — dnevna v posameznih kontrolah:

1. 25. 4. 1968 17,3 kg — 3,6 %
2. 28. 5. 1968 13,3 kg — 3,0 %
3. 27. 6. 1968 12,2 kg — 3,3 %
4. 27. 7. 1968 11,0 kg — 3,6 %

Skupaj prvih 100 dni laktacije: 1.384 kg mleka po 85 S-din je skupni dohodek v 100 dneh: 117.640 S-din.

B) Sivka št. 1923 je telila dne 26. 4. 1968. Ovimpljanje: 14 dni pred telitvijo dnevno po 1,5 kg K-1. Avansiranje: 30 dni po telitvi dnevno po 1,5 kg K-1. Mesečne kontrole so pokazale naslednjo količino mleka na dan:

1. 28. 5. 1968 — 12,3 kg
2. 27. 6. 1968 — 10,8 kg
3. 27. 7. 1968 — 10,4 kg
4. 27. 8. 1968 — 10,0 kg

Skupno mleka v prvih 100 dneh laktacije: 1105 kg, skupni dohodek v 100 dneh: 93.925 din.

C) Ciba št. 1924, je telila dne 22. 5. 1968. Ovimpljanje: 14 dni pred telitvijo, dnevno po 1,5 kg K-1. Avansiranje: 30 dni po telitvi dnevno po 1 kg K-1 na dan (v začetku 1,5 kg).

Proizvodnja mleka	ml.	mast
1. 27. 6. 1968	10,3 kg	— 5,4 %
2. 28. 7. 1968	9,1 kg	— 3,8 %
3. 27. 8. 1968	9,6 kg	—
4. 30. 9. 1968	8,7 kg	— 3,2 %

Skupna proizvodnja mleka v prvih 100 dneh laktacije je 957 kg. Skupni dohodek v 100 dneh je 81.345 S-din.

II. Rejec R. J. Podvolovlek

A) Telica Srna št. 1925 je telila 14. 3. 1968. Ovimpljanje: pred telitvijo samo 2 dni po 1 kg

dnevno — skupno pred telitvijo samo 2 kg K-1. Avansiranje: 42 dni po 3 kg K-1. Zatem 30 dni po 1 kg na dan. Naprej po 0,5 kg K-1.

Mlečnost:

25. 4. 1968 12,6 kg mleka
18. 5. 1968 13,7 kg mleka
20. 6. 1968 11,5 kg mleka
20. 7. 1968 10,9 kg mleka

Skupaj v prvih 100 dni laktacije — 1243 kg mleka. Skupni dohodek — 105.655 S-din.

III. Rejec R. P. Podvolovlek

Telica Sotla št. 1926 telila 23. 3. 1968. Ovimpljanje: 21 dni pred telitvijo, začeto z 0,5 kg dnevno. Zadnjih 10 dni 4 kg K-1. Pred telitvijo skupno pokrmiljeno 70 kg K-1.

Avansiranje: 30 dni po telitvi dnevno po 4 kg K-1, pozneje pa 2,5 kg K-1 dnevno.

Mlečnost dnevno:

14. 4. 1968 — 18,2 kg mleka
18. 5. 1968 — 18,8 kg mleka
20. 6. 1968 — 18,5 kg mleka
20. 7. 1968 — 15,0 kg mleka

Skupaj prvih 100 dni laktacije: 1.815 kg mleka. Skupni dohodek: 154.275 kg S-din.

Iz gornjih nekaj primerov telic z dobrim poreklom se vidi, da se pri kvalitetnih telicah bogato obrestuje primerna priprava brejih telic na prvo laktacijo z ovimljanjem in avansiranjem.

Prvesnice, ki pa ne reagirajo na intenzivno pripravo, pa čimprej izločimo.

Tone Horvat

Sadjarji pripravite sadovnjake za škropljenje

Izkoristimo vsak ugoden zimski dan za delo v sadovnjaku, ker nam običajno zmanjka spomladi časa za prepotrebna opravila v sadovnjaku, ker se pričnejo že druga spomladanska dela.

go, bo verjetno najbolje, da še ostala drevesa odstranimo in si naredimo intenziven pašnik ali pa na novo uredimo sadovnjak, vendar po sodobnih konceptih.

Drevesa, ki ostanejo, moramo temeljito očistiti. Deblo ostruga-

Takšna drevesa odstranimo takoi

Preden pristopimo k čiščenju, temeljito pregledamo sadovnjak. Na pol suha drevesa, shirana in neprimerne sorte označimo in jih izkrcimo. Takšna drevesa povzročajo samo stroške in ne dajejo nikakršnega dohodka. Če je takšnih dreves bilo že prej mno-

mo, prav tako debelejšje veje. Krošnjo je potrebno temeljito razredčiti, izrezati in odstraniti moramo vse suhe veje, prav tako napadene od raka. Odstranimo tudi vse preveč povešene veje, ki so se že izrodile. Prav tako izrežemo vse bohotivke ali vod-

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

ne poganjke, to so enoletni poganjki, ki rastejo pokončno.

Kdor ima mlajši nasad, je primerno, da drevesa precepi s sortami, ki so komercialne. Primerne so: zlasti delišes, jonatan, pa tudi novejši, ki so v preizkušnji: stark crimson, idared, red jonatan. Za precepljanje pripravimo drevo tako, da požagamo glavne ogrodne veje 20–50 cm od osnove, odvisno od starosti drevca. Pri mlajših bližje, pri starejših pa dalj od osnove. Oskrbeti si moramo tudi primerne cepiče. V februarju porezani cepiči so najprimernejši. Sadjarji pa si lahko oskrbijo cepiče brezplačno tik pred cepljenjem na »Mirosanu«. Najuspešnejše cepljenje je za lub in to takrat, ko nastopi vegetacija — lub se z lahkoto odloči od lesa. Najprimernejši čas je od sredine do konca aprila.

V sadovnjaku ne pozabimo na pravočasno gnojenje. Sadno drevje zahteva mnogo dušika, ki ga moramo potrositi pravočasno, da se do začetka vegetacije spere v območje korenin. Takoj, ko skopni sneg in ko ni več zmrznjena zemlja, je primeren čas za gnojenje. Po naših izkušnjah tudi travniki izredno hitro ozelenijo in izkoristijo ugodno vlago v spomladanskem času. S tem bomo pridobili najmanj eno košnjo. Najugodnejše rezultate dosežemo, če trosimo dušično gnojilo — običajno kalkamon — sredi februarja. Tudi gnojilnica, ki vsebuje v glavnem le dušik, lahko koristi, če jo polijemo v sadovnjaku v tem času.

Pozabiti ne smemo na fosfor na gnojila. Če jih nismo potrosili že v jeseni, moramo to opraviti čim bolj zgodaj.

Na kislih tleh izberemo tomaževo žlindro ali pelofos, na ostalih zemljiščih odgovarja tudi superfosfat. Od kalijevih gnojil se moramo odločiti za kalijevo sol, ker boljših kalijevih gnojil ni v prodaji.

V intenzivnem sadjarstvu uporabljamo skupno že 2500–3000 kg gnojil (1300–1800 kg kalkamona, 500–800 kg fosfornih gnojil in 400–600 kg kalijevih gnojil).

Hlevski gnoj je brez mineralnih gnojil nezadosten. V tleh sicer ohranja organske snovi, kot vir prehranbenih elementov pa je presiromašen, da bi lahko zadovoljil potrebe travne ruše in sadnega drevja.

Okrog mladih dreves potrosimo hlevski gnoj in ga zakopljemo. Tudi poleti moramo zemljo okoli mladih dreves rahljati in odstranjevati plevel.

Za zimsko škropljenje uporabljamo ali rumene pripravke (Rumesan ali Kreozan) ali pa folidol oziroma oleodiazinon. Vsa škropiva so zelo učinkovita pri pravičnem škropljenju. Potrebna je le predpisana koncentracija in temeljito škropljenje. Vse veje in deblo morajo biti temeljito premočene in to z vseh strani.

Korber Vid

Pomembno naraščanje pogodbenega odkupa mleka

Pogodbenih proizvajalcev mleka je nad 600, zbiralnic na celotnem področju kombinata pa je 49. Pomembne količine odkupljenega mleka pa rastejo od leta 1966.

Odkupljene količine v letu:

1966 1.700.000 l — ind. 100

1967 1.940.000 l — ind. 114

1968 2.370.000 l — ind. 139

Predvideno povečanje v letu:

1969 na 3.000.000 l — ind. 176

1970 na 3.400.000 l — ind. 200

1971 na 3.800.000 l — ind. 224

1972 na 4.000.000 l — ind. 235

Dnevni odkup po teh številkah predstavlja v letu:

1966 4.600 l

1967 5.300 l

Realizirano

1968 6.500 l

1969 nad 8.000 l

Predvideno

1970 nad 9.000 l

1972 nad 10.000 l

Predvideno nadaljnje povečanje je v veliki meri pogojeno od možnega plasmana preko prodaje konzumnega mleka in predelave.

Količine pomembno naraščajo, je pa še kup zahtev, ki se bodo morale uresničiti. Krma, krmljenje, hlev, živina, vse bo moralo biti na primerni višini proizvodnje. Letno hlevsko povprečje 3.000 l na kravo je srednja meja proizvodnega cilja. Proizvajalec izpod 5.000 l letno prodaje, kar zlahka dajo dve povprečni kravi, bo proizvodno neinteresanten. Pasemsko zamenjavo in selekcijo že obstoječe pasemske črede je potrebno brez upiranja vztrajno nadaljevati. V pasemski zamenjavi smo pri 36 %, sedanji podmladek in nadaljnji nakup pogojujeta letno 5–10 % povečanje pasemske čistosti.

Higiena mleka — to je bistvo nadaljnjih ukrepov. Zračen, suh in čist hlev, dobra reja in zdrava živina ter osebna higiena so osnovni predpogoj tržnega proizvajalca mleka.

Računamo lahko, da se nam ob sedanjih pogojih po molži skvari 20 % mleka (kislost, bakteriološka oporečnost, smeti — tuje primesi). To je izredno velik

problem zbiranju, prodaji in predelavi. Sleherni proizvajalec si bo moral urediti prostor, kjer bo mleko po molži držal in do potrebne temperature shladil.

ZBIRALNICE

Na celotnem področju jih je 49, ki pa so slabo ali nič opremljene. Za opremljenost zbiralnic je predpogoj večja dnevna količina mleka, če hočemo urediti popolnejše hlajenje. Sedanja dnevna povprečna količina mleka na zbiralnico je 140 l, zbiralnic, ki pa se približujejo 300 l in nad 300 l dnevnega odkupa, pa je sedaj le 9. Nadaljnja pot je: ali količine večati ali zbiralnice združiti.

Pogodbeni odkup mleka je dohodkovno postal za kmeta izredno pomemben. Proizvajalec — kmet in strokovna služba kombinata pa sta dolžna, da program uresničujeta in zahteve obojestransko zboljšujeta.

Namen naj bi bil povečati količine, opremiti tiste zbiralnice, ki so večje, kjer pa ni izgledov za večje količine, pa zbiralnice združiti. G. L.

0 delu veterinarske postaje v preteklem letu

Kakor za vsako leto doslej, tako daje Veterinarska postaja Žalec tudi za preteklo 1968. leto živinorejcem žalskega območja pregled svojega dela. Podatki in številke so le bežen in nepopoln pokazatelj celotne dejavnosti, kajti delo vrednotiti le skozi podatke in številke je nepopolno.

Celotna dejavnost veterinarske službe se deli na tri razmeroma ločena področja dela in to na preventivno, kurativno in osemnjenje.

Kakor vsako leto, je bila tudi v preteklem letu nenehna skrb veterinarske službe, da s preventivnimi ukrepi prepreči oziroma zaščiti domače živali pred kužnimi boleznimi. Če se lahko govori, da ji je to uspelo, potem vsekakor velja to za preteklo leto. Skozi celo leto se ni pojavila nobena kužna bolezen, ki bi povzročila naši živinoreji večjo gospodarsko škodo. Kokošja kuga, ki je še v preteklih letih povzročala veliko škodo, se ni pojavila, zahvaljujoč doslednemu in pravočasnemu cepljenju. Posamezni primeri svinjske rdečice so se pojavljali le pri necepljenih živalih. Tuberkulizacija goveje živine, ki smo jo izvajali med letom, je pokazala, da boleha za tuberkulozo zelo majhen odstotek živali. Največji uspeh smo veterinarji gotovo dosegli v preteklem letu v borbi proti slinavki in parkljevki, pa čeprav ji tega ni nihče javno priznal. Od 21. novembra, ko se je bolezen prvič pojavila v Gotovljah, je preteklo borih 12 dni in vsa goveja živina, tudi v najoddalje-

nejših zaselkih, je bila zaščitno cepljena. Uspeh tega zares ogromnega dela ni izostal, bolezen se ni razširila naprej. S temi hitrimi in učinkovitimi ukrepi je bila živinoreja žalskega območja obvarovana pred pravo gospodarsko katastrofo, ki bi zagotovo sledila, če bi se bolezen razširila naprej.

Za ilustracijo dela bi navedli še nekaj podatkov. Proti pasji steklini je bilo cepljenih 1200 psov, proti svinjski rdečici je bilo cepljeno nad 9000 svinj, proti kokošji kugi je bilo cepljeno blizu 10.000 kokoši, tuberkulinizirano je bilo 1600 govedi, proti slinavki je bilo cepljeno nad 9000 goved in 340 prašičev.

Število zdravljenih živali se ni bistveno povečalo. Zdravljenje je potekalo po veterinarskih ambulantah in po hlevih. Razne operacijske posege, tudi najtežje, so izvedli strokovnjaki postaje sami. Izkoriščujoč znanstvene dosežke veterinarske medicine in pa razmeroma dobro opremljeni laboratoriji pripomorejo dosti k uspehu zdravljenja. Tudi vedno večje število živinorejcev, ki se dnevno obračajo na obračanje na strokovnjake v veterinarskih ambulantah po razne nasvete in navodila, govori o tem, da mazaštvo, ki je dolga leta povzročalo naši živinoreji občutno škodo, vedno bolj izgublja na pomenu.

Število osemnjenih krav se je rahlo dvignilo tudi v preteklem letu, na 3400 plemenic. Prak-

sa je pokazala, da so s tem načinom osemnjevanja rejci zadovoljni, kar dokazuje rahel porast osemnjevanja in vse redkejši prigovori živinorejcev. Z osemnjenjem po hlevih so veterinarski strokovnjaki v neprestanem kontaktu z živinorejci in lahko s svojimi nasveti veliko pripomorejo k dvigu živinoreje. V hribovitih predelih plemeni 9 bikov, ki so zaskočili le 34 plemenic, kar je razmeroma malo.

Veliko dela in potrpljenja bo še potrebno, da bo tudi hribovski kmet uvidel vse prednosti, ki mu jih prinaša rejsko čist in visoko produktiven zarod.

Tudi v prihodnje bo naš prvi cilj pravočasno nudenje pomoči oboleni živini, obenem pa z raznimi preventivnimi posegi skrb za zdrav in visokoproduktiven zarod.

vet. Ocvirk Franc

OGLAS

Komercialni sektor ima naprodaj jabolčnik (sadjevec) v Vojniku in na Vranskem. Cena za liter je 0,50 din.

KMETIJSKI KOMBINAT
ŽALEC

STROJI, KI JIH BODO LAHKO LETOS NABAVILI NAŠI KOOPERANTI

NOVI STROJI ZA SPRAVILO KRME

Z namenom, čimbolj poskrbeti za opremljenost naših kmetij, je kombinat pred nedavnim prevzel zastopstvo tovarne poljedelskih strojev Pöttinger iz Avstrije. Ta tovarna proizvaja odlične in kakovostne stroje za spravilo sena. Od teh vam danes predstavljamo samonakladalno prikolico PIRAT in obračalnika KR 220 ter KR 200.

PIRAT je najnovejša med samonakladalnimi prikolicami firme Pöttinger, izdelana prvenstveno za manjše in srednje kmetije. Združuje večino dobrih lastnosti sodobnega samonakladalnika. Je masivna, toda lahka in gladko tekoča, tako da ji je kos že traktor od 15 PS dalje. Spreddaj ima pobiralno pick-up napravo in dvojne rezil, ki krmo

zrežeta na dolžino 15–25 cm, pomično dno in ogrodje za nadgraditev prikolice. Sprejme 14 m³ suhega sena ali 8 m³ sveže krmne mase. Medosna razdalja med kolesi je 1380 mm. Težišče ima nizko, zato je zelo stabilna in primerna za vsak teren.

Prodajna cena za te prikolice bo za kooperante kombinata 15.855 N-din fco Žalec s plačnim prometnim davkom.

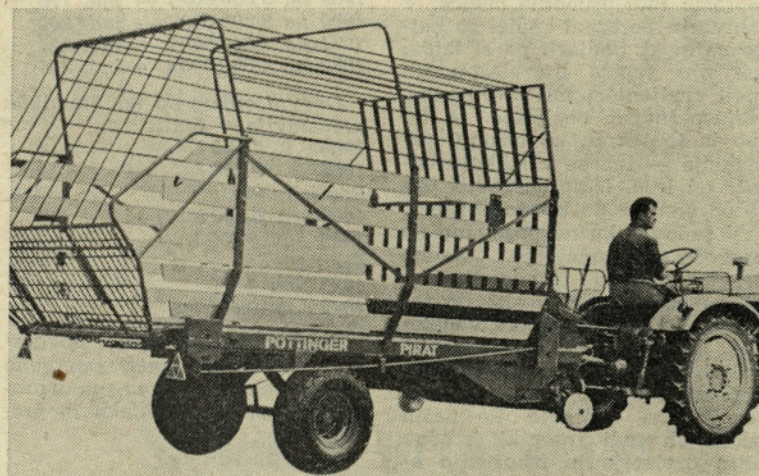
Po želji lahko dodatno naročite napravo za trošenje hlevskega gnoja, ki se zelo enostavno in hitro montira. V takem primeru se cena prikolice poveča za 4.570 N-din.

KR 220 je naj sodobnejši kombinirani traktorski obračalnik. Izdelan je iz najkvalitetnejšega

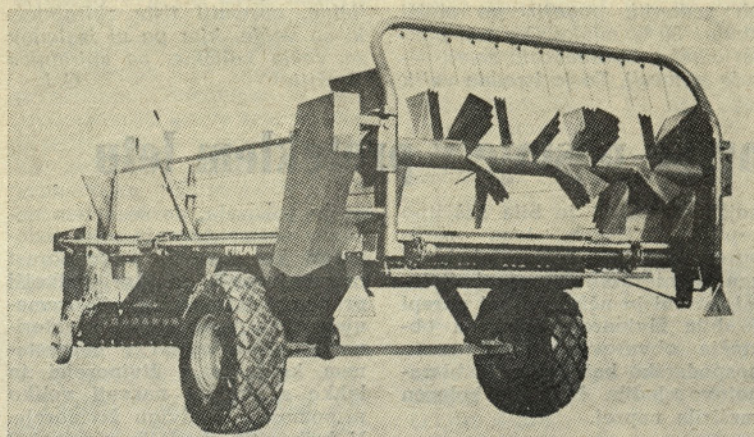
jekla s trajnimi zaprtimi krogličnimi ležaji, ki omogočajo miren in tih tek. Obračalnik, ki je izdelan podobno znanemu HEU-BLITZU, ima delovno širino 2,20–2,40 m in je z njim možno delati v dveh različnih brzinah.

lovna širina tega obračalnika je 1,90–2,10 m.

Ta obračalnik bodo lahko kooperanti kombinata kupili za ceno 4.150 N-din v Žalcu skupno s prometnim davkom. Za vse opisane stroje bo opravljala ser-

Samonakladalna prikolica PÖTTINGER

Samonakladalna prikolica z napravo za trosenje hlevskega gnoja

Služi odlično za obračanje, grabljenje, spravljane v redi in raztros redi. Zobje so iz visokokvalitetnega švedskega jekla.

Cena obračalnika je skupno s kardanom 4.880 N-din fco Žalec skupno s prometnim davkom.

KR 200 je manjša in nekoliko lažja izvedenka istega obračalnika. Nima sicer dveh delovnih brzin, sicer pa je v tehnični izvedbi zelo podoben KR 220. De-

visno vzdrževanje in popravila Strojna postaja v Žalcu, kjer bodo imeli tudi vse rezervne dele. Tovarniška garancija za vse te stroje je 12 mesecev od dneva nakupa. Stroji bodo kooperantom dostopni tudi na kredit. Podrobnosti o tem bo sporočala krajevna tehnična služba kooperacije.

J. V.

Toča je povzročila veliko škodo

O škodi, ki jo je povzročila toča lansko leto v Savinjski dolini, smo na kratko že poročali. Kakšna pa je dejansko posledica, pa ugotavljamo sedaj, ko so že znani končni rezultati uničenega pridelka hmelja, katerega je plačala zavarovalnica SAVA PE Celje.

Po rezultatih ugotavljamo, da so posledice toče izredno hude, mnogo hujše kot smo pa sprva ugotavljali, saj je bil hmelj prizadet v najbolj občutljivem štadiju vegetacije. Hmelj se ni mogel regenerirati tako, kot bi se moral, ampak so se panoge in vršički trt enostavno posušili. Pa tudi fiziološka moč hmelja je bila tako prizadeta, da ni mogla nuditi optimalnih pogojev za rast, katere pa tako močno prizadeta rastlina nujno potrebuje. Vse maksimalno storjene agrotehnične mere prav zaradi tega niso mogle bistveno vplivati na aktivnejšo rast hmeljske rastline oziroma povečanja pridelka, ampak bodo te mere ugodno vplivale na zalogo rezervnih hranilnih snovi v koreninskem sistemu, katero rabi rastlina za začetno rast v prihodnji dobi t. j. v letošnjem letu.

Na prizadetem hmelju so bile izvršene dvakratne cinitve škod. Prvič takoj po toči in drugič pred obiranjem. Sistem in kriterij za ocenjevanje, je bil postavljen oz. določen vedno pred cinitvami. Sodelovali so vsi cenilci, predstavniki hmeljarjev in kmetijskega kombinata tako, da so vse ocenitve potekale po enotnem kriteriju in merilih, kar je za objektivno in strokovno pravilno določitev škode in pridelka, ki bi bil dosežen, če ne bi bilo škode, izredno važno. Pravilna in objektivna cinitve je izredno važna, zahteva pa od ce-

nilcev maksimalno psihološko pripravo ter pravilno tehniko ocenjevanja, kar pa si cenilec pridobi le z dolgoletnimi izkušnjami. Sma-tramo, da je bilo vsem zahtevam po pravični cinitvi zadoščeno in so bili v večini prizadeti proizvajalci z ocenami zadovoljni.

Podrobni rezultati lanske škode po toči na hmelju izgledajo takole:

	Zavarovanih površin	Zavarovana količina kg	Premija N-din	Prizadete površine ha	Uničene količine kg	Oškodovina N-din
Lastna pr.	1.100	1.760.889	1.296.501.—	267	161.572	1.982.139.—
Koop. pr.	1.070	1.341.579	869.562.—	268	188.534	2.282.690.—
Skupaj	2.170	3.102.468	2.166.063.—	535	350.106	4.264.829.—

Skupno je bilo uničeno 12,28 % pridelka hmelja. Razmerje med premijo in škodo pa znaša 1 : 2 za škode.

Boris Čop

Poizkus križanja z govedom Sharolais v Taboru

Omladič Edi — Drolc Viktor

(Nadaljevanje)

Zaradi izpada je v poizkusu ostalo 16 brejih telic, ki so telile v času od 23. 7. do 21. 9. 1968. V nadaljevanju bomo tabelarično prikazali ocenitev posameznih telic, čas telitve, spol in prirast teleta do dneva, ko je bilo oddano v pitališče.

Št. tel.	Pasma	Ocena		Datum telit.	Spol	Število sesnih dni	Teža ob oddaji	Prirast		
		točk.	razr.					sk.	na dan	
1	SR	47	I.	12. 9.	Ž	33	30	55	22	0,73
2	SR	46	I.	21. 9.	Ž	32	27	50	18	0,66
3	SR	43	II.	29. 8.	Ž	31,5	50	58	27	0,54
4	SR	44	II.	17. 8.	M	38	35	70	32	0,91
5	SR	46	I.	10. 8.	M	35	42	68	33	0,76
6	SM	38	III.	2. 8.	M	34	50	62	28	0,56
7	SM	42	II.	28. 7.	M	33	40	72	39	0,97
8	SM	49	I.	11. 8.	M	38	42	72	34	0,81
9	SRx	38	VI	21. 8.	Ž	32	58	58	26	0,45
10	SRx	43	II.	23. 7.	M	33	46	83	50	1,08
11	SMx	45	I.	30. 7.	M	35	38	60	25	0,65
12	SMx	41	II.	23. 7.	Ž	33,5	45	65	31	0,69
13	SMx	36	III.	2. 8.	M	33	—	—	—	—
14	xx	30	IV.	1. 8.	M	34	50	71	47	0,94
15	xx	34	IV.	26. 7.	M	34	43	66	32	0,74
16	xx	28	IV.	29. 8.	Ž	31	50	58	27	0,54
						34	43		30,7	0,72

Telice so bile na paši, kot dodatek so dobile mineralni koncentrat in seno. Telice iz I. in II. razreda pa smo ovimljali. Pri ovimljanju smo imeli velike težave, ker z ozirom na naravni pripust nismo vedeli točnega časa brejosti, kar bi nam lahko bilo za osnovo pri individualnem krmljenju. Kljub temu pa smo nekaj telic dobro ovimili in so se kasneje, ko smo jih oddali v kooperacijo, izkazale kot dobre mlekarice. Povprečni prirast v času brejosti je bil 0,52 dkg na krmni dan (tehtanje po telitvi).

Kot je razvidno iz tabele, so telitve bile po času izredno razmaknjene, kar je razumljivo, saj smo v naravnem pripustu imeli samo enega bika. Kontrola nad telitvijo je bila zaradi oddaljenosti

hleva prepuščena kar hlevarju. Intervencije pri telitvah niso bile potrebne, razen v dveh primerih, ko je posegel hlevar. Če bi ta dva posega smatrali za potrebna, bi bilo potrebnih 19 % intervencij pri privesnicah. Privesnica štev. 13 je svoje tele ubila, ker je imela močno vneto vime.

Povprečna teža telet ob telitvi 34 kg je bila pod povprečjem (Od tod tudi lahka telitev) v primerjavi z drugimi pasmami, kljub temu pa je zdravstveno stanje bilo zadovoljivo.

Konstitucijsko so bila vsa teleta v tipu pasme Sharolais. Po barvi pa so križanci Sharl. x SR SRx in xā popolnoma povzeli barvo Sharolaisa, križanci Sharolais SM, pa so imeli rahel ton SM pasme. Teleta so bila manj živahna kot normalno.

VZREJA TELET

Naš cilj je bil, da poleg razkazovanja in grobe analize poizkus izpeljemo tako, da bo tudi ekonomsko upravičen. Zato smo takoj po telitvi privesnice iz I. II. in III. razreda preizkusili na mlečnost in tiste, ki so imele nad 12 l mleka, dali skupaj s privesnicami IV. razreda (zadnje zaradi izgleda ni kazalo dopitovati) v grupo VZREJNIC TELET. Ostale smo dali v intenzivno pitanje s tem, da smo jim 12. dan po telitvi dali injekcijo za prisusitev vimena. Vzrejnica je bilo 9, za pitanje pa 7. Po 40 dneh smo zadnje oddali v zakol. Izpien je znašal 54 %.

V začetku so teleta imela preveč mleka, zato smo 3 privesnice prodali kooperantom. Kasneje, ko so doraščala, so že občutila pomanjkanje. V dopolnilno krmljenje nismo šli, temveč smo teleta predstavili v pitališče, privesnice pa prodali v kooperacijo (dobre mlekarice), druge pa v zakol. S tem smo se izognili finančnemu izpadu, ki bi v nasprotnem slučaju nastal zaradi slabe kvalitete.

Vzreja telet po načinu krav vzrejnica se je v našem primeru pokazala zelo uporabljiva in bi jo kazalo v bodoče uporabljati v krajih, ki so oddaljeni od tržnih centrov oz. mlečnih uni, s tem, da bi morali telitve tempirati na spomladanski čas, teleta pa dopolnilno krmiti in jih na prostem skupaj s kravami uvajati na pašo.

Prirast je za to kategorijo telet v povprečju bil zadovoljiv. Pri individualni analizi, kot kaže tabela pa je opaziti velika variranja v prirastu. Vzrok temu je v tem, da so močnejša teleta pri sesanju izpodirala slabše in so zaradi tega manjša in slabša teleta bila dejansko podhranjena. Ta ugotovitev nam narekuje, da bi v bodoče morali čas obrejitve oz. telitev čimbolj zožiti. To pa bi uspeli, če bi v naravnem pripustu uporabili več bikov, ali pa z umetnim osemenjevanjem večjega števila odbranih telic in krav.

(se nadaljuje)

ZAČELI SMO Z GRADNJO SADNE HLADILNICE

Združeni investitorji (KZ Kojnice, KK Sentjur, Šmarje in KK Žalec) so izvedbo investicije poverili KK Žalec. Hladilnico bomo gradili po dokumentaciji, katere gradbenoinštalacijski del je izdelal Projektivni biro Velenje, celotno zasnovo tehnoloških rešitev pa je dala razvojna služba KK Žalec po naro-

čilu Poslovnega združenja »Styria« iz Celja.

Pri oddaji del je uspelo splošno gradbeno podjetje »Obnova« iz Ljubljane, ki je bilo precej cenejše od ostalih ponudnikov. Z deli so pričeli v decembru 1968. Vsa dela bodo morala biti zelo pospešena zaradi kratkega roka. Zahteva investitorjev je

uporabnost hladilnice za pridelek v letu 1969.

Izvajalci so se obvezali, da bodo do roka, ki je bil postavljen, končali vsa dela.

Hladilnica bo stala v Celju ob cesti v Trnovlje blizu Klavnice. Dolga bo 110 m in široka 40 m (45 m). Imela bo štiri celice po 50 vagonov in osem celic po 25 vagonov. Poleg hlajenih prostorov bo imela še sortirnico, manipulacijski prostor in vse prostore, ki jih takšen objekt v zvezi z delovno silo mora imeti.

Vse sadje, ki bo pripeljano na skladiščenje, bo v gajbicah zloženo na palete — poletizirano. V jeseni, ko bo glavna sezona obiranja jabol, bo velika obremenitev pri prevzemu. Lahko bo to tudi 100 ton jabol, da dan. Del vseh jabol bo mogoče presortirati v jeseni, večji del pa bo moral kar v hladilne celice. Od tam pa po potrebi na sortiranje pred odpremo na trg.

Skalin B.

SMUČARSKA VLEČNICA NA KONOVŠKEM HRIBU PRI TABORU

Taborčanom je Konovškov hrib dobro znan. Ne vedo pa še morda vsi, da je tam za smučarje veselo presenečenje. Narejena je smučarska vlečnica, ki sta jo postavila dva kmečka fanta. Branko Lesjak, ki je sam vnet smučar, je napravil ob pomoči svojega brata Janka načrt, pri delu pa mu je pomagal sosed Vinča Rak. Zdaj, ko ni dela na polju, je bilo to delo z voljo lahko urediti.

Tako je bila vlečnica odprta že na novo leto in smučarji, ki so zanj vedeli, so jo že preizkusili. Smučišče je na osončni strani in nudi prijetno smuko tja v zgodnjo pomlad. Teren je dolg 200 m, kapaciteta vlečnice pa je 80 smučarjev na uro. Vlečnica deluje ob nedeljah od 9. do 17. ure.

Sicer pa, kdor je vnet smučar, naj si jo ogleda! Teren je lep in užitek za tistega, ki je prijatelj smuka, ne manjka.

-ič

Živinozdravniška služba

ZA MESEC FEBRUAR 1969

- 2. II. 1969 FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče tel. 72-027
 - 9. II. 1969 OCVRK Franc, dipl. vet., Vransko tel. 72-407
 - 16. II. 1969 LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold tel. 72-201
 - 23. II. 1969 FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče tel. 72-027
 - 2. III. OCVRK Franc, dipl. vet., Vransko tel. 72-407
- Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in traja do ponedeljka do 7. ure zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
ŽALEC

Primerjava porabljenega časa pri pridelavi poljščin

Svet postaja vedno manjši. O daljnih starih se danes pogovarjamo kakor o sosedovi njivi. Nobena meja ni ovira in dosežki tudi v kmetijstvu, ki so doseženi prav na drugi strani našega planeta, so nam znani. Najnovejše stroje opisujemo, kot da so pred očmi in da jih imamo pri roki.

Koliko so te zgodbe, o katerih govorimo mogoče z malo fantazije, resnične, in koliko slone na prebrnem ali kar smo slišali, kdo ve kje, držijo?

Kmetje kooperanti so pri nas začeli pospešeno uvajati nove postopke in načine pridelovanja. Smelo si upam trditi, da se je ta vpliv uveljavil tudi preko oblik kooperacije, kakor tudi z izkušnjami bolj urejenih družbenih obratov.

Devet desetih kmetijske zemlje obdelujejo kmetje še v isti obliki poljske razdelitve kot v obdobju po zemljiški obvezi. Medtem, ko se je način obdelave v zadnjem desetletju zaradi uvajanja strojev in sodobnih tehnoloških postopkov bistveno spremenil in je storilnost narasla, je naš kmet še zmeraj vezan na svoja majhna zemljišča, ki so razkosana in primerna za pridelovanje različnih pridelkov.

Poglejmo porabo dela pri pridelovanju pšenice pri nas.

Začnimo, kakor pravimo navadno, konkretno. Koliko ur porabimo za 100 kg pridelka, nam je merilo produktivnosti in razvitosti. Koliko je na primer potrebno vložiti tako imenovanega živega človekovega dela, da dobimo 100 kg pšenice. Bolje rečeno, ne koliko delovnih ur je potrebnih — kajti vsakdo dela toliko, da je delo opravljeno — če hočemo, da bo pšenica najboljše obrodila in da bo najboljša. Za odgovor na to vprašanje je prav, če uporabimo svetovno normo. Zadnje izkušnje in najnovejši podatki kažejo, da je za vsak stot potrebnih 36 minut dela. To so dosegli napredni kmetovalci v razvitih deželah.

Kaj pa mi? Koliko delajo naši kmetovalci in sicer najboljši na največjih posestvih?

Izkušnje iz zadnjih let kažejo, da na naših kmetijskih posestvih delajo za vsakih 100 kg pšenice povprečno 2 uri. Dodajmo še, da s tolikšnim delom dosežejo približno 38 metrskih stotov na ha. V razvitih deželah pa znaša že povprečni pridelek 48 stotov.

Vse to v povprečjih.

Za temi številkami pa se skrivajo dejstva, da so nekatera naša posestva že zelo izboljšala produktivnost. Tako smo imeli v našem kombinatu pred leti 1,80 ure porabljenega časa, sedaj pa že predvidevamo 40 % manj. Kmetijski kombinati v žitorodnih predelih kakor so npr.: Osi-

Koliko pridelamo

Sneg je prekril vso našo dolino in izenačil s svojo odejo hmeljišča in ostale njive in travnike. Še vedno so zimski večeri dolgi, ključ številnim televizijskim sprejemnikom. Ljudje si pripovedujemo ob teh večerih zgodbe o minuli hmeljarski letini, o žetvi, cenah in o davkih. V pogovore se prikradejo stara a vedno nova vprašanja: kaj bi bilo, če bi bilo? Kaj bi se zgodilo, če bi storili to kar smo zamudili in kaj bi se zgodilo, če bi nekatera opravila opustili.

Jek, Belje in Zemun ter še drugi, pa so dosegli svetovne norme in jih celo prekosili.

Njihovi rezultati so takile:

- povprečni pridelek 48—54 metrskih stotov na ha,
- poraba dela 30 minut,
- akumulacija 250.000 S-din.

Vse to je bilo doseženo ne enkrat in ne naključno, marveč v nekaj zaporednih letih.

In naš kmet? Če ima pšenico posejano na večji njivi v dolini, kjer uporablja sejnalnico, kombajn in ostale stroje, se lahko približa ob visokih pridelkih tej produktivnosti dela. Vendar teh

možnosti v hribovitih predelih ni in porabijo za stot pšenice 10-krat pa celo 40-krat toliko delovnih ur.

KAKO JE PRI PRIDELOVANJU KORUZE?

V državnem merilu je koruza rentabilnejša in tudi pri nas daje večje dohodke kakor pšenica. Res je, da se zaradi preobilice padavin in nizkih temperatur ne moremo približati v naši dolini najcenejšemu in niti največjemu pridelku koroze.

Poskušajmo primerjati podobne podatke tudi pri korozi.

Po svetovnih normah je za pridelovanje enega metrskega stota koroze potrebna 1 ura dela. Na naših družbenih posestvih delajo za tak pridelek 3 ure. Vendar na najboljših posestvih porabijo le 54 minut delovnega časa. Kadar govorimo o korozi, je mogoče zanimiva še primerjava; svetovnim normam produktivnosti dela, pa tudi pridelkom, se je približalo nekaj nad 12.000 naših samostojnih kmetov kooperantov, ki že več let poslovno sodelujejo z zadrugami in družbenimi gospodarstvi. Tudi zanje ni več skrivnosti, kako doseči pridelek 75 metrskih stotov na ha z delom, ki traja največ 1 uro z vsakih 100 kg koroze. Naši kmetje v dolini pa porabijo 4-krat do 6-krat toliko delovnih ur, v hribovitih predelih in z domačimi sortami koroze pa še veliko več.

Produktivnost dela tudi pri nas lahko povečamo s smotnejšo tehnologijo, z uporabo herbicidov in z večjimi ha pridelki, ki so rezultat predvsem prave izbire semen in pravičnega in obilnega gnojenja.

T. P.

Pasemska zamenjava - predpogoj za uspešnejše gospodarjenje

Osemenjevanje krav različnega porekla s semenom visokokvalitetnih bikov, to je pretapljanje, je prepočasen proces, da bi mogel v kratkem času bistveno povečati proizvodnjo v tej panogi. Če je rejsko delo res temeljito, je pretopitev uspešna šele v 4—6 generacijah, to pa preveč podaljšuje čas, da pride do dobrih proizvodnih živali. Prav tako je po drugi strani metanje denarja v stran, če nabavljamo visokokvalitetne — drage bike, osnovno čredo pa prepuščamo bolj ali manj stihiji in trenutnim tržnim razmeram. Tam, kjer je urejen odkup mleka, že sam predpis sili, da se hitreje nabavlja kvalitetnejša živina, za naše predalpsko področje v glavnem sivorjave.

Vsak živinorejec se tudi zaveda, da tiste živali, ki so pasemsko čiste z znanim poreklom, dajo v večini večjo proizvodnjo. Prav take živali tudi bolj izkoriščajo krmo, to pa pomeni za živinorejca cenejšo proizvodnjo. Dejstvo, da »krava molze pri gobcu« še vedno drži. Rejec se mora pa prav tako zavedati, da se dosega visoka ali kvalitetna proizvodnja ne samo z močnimi krmili, temveč predvsem z dobro pripravljeno osnovno krmo. Tisti časi, ko smo videli rešitev za proizvodnjo le v koncentriranih krmilih, so za nami. Treba je stremiti za tem, da bi dosegli

večjo proizvodnjo le z osnovno krmo, močna krmila bi pa uporabljali bolj ali manj le za izbalansiranje obroka v pogledu pomanjkanja beljakovin ali škrobnih enot. Močna krmila so sicer za proizvodnjo zelo stimulatívna, na ekonomiko pa po navadi vplivajo tako, da stanejo toliko, kolikor proizvodnjo povečajo.

V primeru, da se v bližnji prihodnosti kolikor toliko uredi trg z živino in živinorejskimi proizvodi, bo pasemska živina vedno bolj pridobila na svoji veljavi.

Kmetijska zadruga Šoštanj ima v svoji sestavi tudi mlečno farmo na Gorici v Velenju. Trenutni stalež krav sivorjave pasme

je 140 kom, to je pa za kmetijske površine, ki spadajo pod to enoto, preveč. Dosedaj smo primanjkljaj krme nadomeščali s koncentratom, ekonomika nam pa tega ne dopušča več. Primorani smo zmanjšati število krav na realni možnosti krmne osnove. Prav tako imamo tudi precej plemenskih telic, s katerimi pomlajujemo osnovno čredo.

Vsi ti faktorji nas silijo, da bomo morali prodati ca. 20 plemenskih krav. Vsa živina, ki je na prodaj, se nahaja na farmi Gorica v Velenju. Interesenti, ki se za plemenski material zanimajo, si ga lahko ogledajo na kraju samem in ga tudi kupijo.

Po sklepu DS podjetja razpisuje Kmetijski kombinat Žalec

javno licitacijo

za razne rabljene kmetijske stroje, traktorje, traktorske priključke, orodja, opremo in tovorni avto TAM 4500 kiper. Licitacija bo dne 14. februarja 1969 ob 8. uri na delovni enoti Petrovčeh.

Interesenti, ki se želijo udeležiti licitacije, morajo pred pričetkom licitacije položiti 10 % varščine. Ogled je možen od 10. februarja dalje v dopoldanskih urah v Petrovčah.

Večina nezgod nastaja zaradi nepravilnega in napačnega ravnanja ljudi pri delu

Zakoniti predpisi o varstvu pri delu tvorijo tudi v naši organizaciji osnovo za uspešno in učinkovito izvajanje celokupnega zahtevanega varstva.

Zaradi lažjega razumevanja zahtev varstva pri delu za resnične in učinkovite posege v sanacijo stanja smo se odločili za splošno tolmačenje osnovnih načel varstva pri delu.

Temeljni zakon o varstvu pri delu upošteva ustavno načelo samostojnosti delovne organizacije pri organiziranju delovnega procesa s tem, da v 5. členu naglašja, da je delovna organizacija osnovni nosilec nalog in dela pri izvajanju in utrjevanju varstva pri delu. Iz tega sledi, da imajo delovni ljudje, ki imajo pravico samoupravljanja v organizaciji, tudi pravico in dolžnosti, da organizirajo varstvo pri delu in da skrbijo za razvoj varstva vseh članov delovne skupnosti. Da bi se naloge pri organiziranju in izvajanju varstva pri delu v delovni organizaciji izvajale načrtno in po programu, nalaga zakon delovnim organizacijam, da v skladu s predpisi o varstvu pri delu po svojih potrebah in v okviru svojih delovnih pogojev predpišejo v STATUTIH IN PRAVILNIKIH norme in naloge za izvajanje in razvijanje varstva pri delu.

Poleg predpisovanja norm in nalog za varstvo pri delu v navedenih splošnih listinah nalaga zakon delovnim organizacijam, da izdelajo tudi program ukrepov za varstvo pri delu in da določajo sredstva za njegovo zagotovitev in razvoj.

Iz tega se vidi, da so programi varstvenih ukrepov planski akti in da predstavljajo sestavne dele proizvodnih načrtov. Načrtov za delo in razvoj oziroma naloge, ki se po teh programih izvajajo in so del celotnih nalog, ki jih opravljajo delovne organizacije v tehnološki svojega dela.

Iz tega izvira bistvena razlika med splošno listino za varstvo pri delu (pravilnikom) in programom varstvenih ukrepov. S prvim aktom delovna organizacija zagotavlja organizacijo službe za varstvo pri delu in naloge upravnih organov ter najvažnejših oseb, ki so dolžne izvajati varstvene ukrepe. Program varstvenih ukrepov pa ima namen, da se z načrtno delavnostjo odstranijo (sanirajo) pomanjkljivosti, zboljšajo delovni pogoji itd.; njegov splošni cilj je zagotovitev ugodnih delovnih pogojev tam, kjer še niso doseženi oziroma, da po določenem zaporedju odstranjuje pomanjkljivosti na ključnih mestih proizvodnega procesa.

Planiranje varstvenih ukrepov v obliki programov pomaga doseči neki cilj, namreč, da se programsko izpolnjuje varstvo pri delu in odstranjujejo mnoga nerešena vprašanja s področja varstva.

Ker gre za planiranje (programiranje), so naloge, ki se prevzemajo po programu, dolgoročne.

Vendar pa obstaja bojazen, da vnašanje določenih vprašanj v program pomeni umikanje obveznosti za hitro (takojšnjo) rešitev postavljenih nalog. Takšno stališče do reševanja varstvenih problemov pa lahko izhaja iz napačnega pojmovanja takega programa kot formalno-pravnega akta, ki nalaga dolžnosti in predvideva sankcije, če se ne opravi. Takšno pojmovanje se ne sklada s pomenom in vlogo teh programov v sistemu varstva pri delu.

Prav zaradi tega predvideva drugi odstavek 123. člena TZVD, da glede predpisovanja ukrepov in normativov za varstvo pri delu delovna organizacija pridobi določen čas za usklajitev varstvenih ukrepov s predpisanimi.

To velja posebno za tiste ukrepe, ki jih zahteva modernizacija tehnološkega procesa.

Skoraj vse organizacije, predvsem pa tiste, ki delajo z zastarelimi proizvodnimi kapacitetami (stroji, objekti, orodja itd.), imajo težave z odpravljanjem pomanjkljivosti, kar še poslabša delovne pogoje in pomeni nenehno nevarnost za življenje delavcev (mehanične poškodbe, zdravstvene okvare, poklicne bolezni, zastrupitve itd.).

Zato se varstveni ukrepi ne morejo istovetiti s splošnimi akti; imajo namreč specifično vlogo, da v skladu delovnega procesa zagotovijo bolj dognano in bolj učinkovito varstvo. Zanimiva je razprava o problematiki varstva pri delu, katero je ob neki priliki podal pred nedavnim glavni republiški inšpektor, ki pravi med drugim tudi, da bo morala služba za varstvo dobiti bolj ustrezno mesto v organizacijski strukturi delovne organizacije. Meni, da je najbolje, če je v organizacijski strukturi čim bližje direktorja ali tehnične službe. Zelo neprimerno je, če je v sestavi splošne službe, sekretariata ali celo v kadrovski ali socialni službi. To pa zaradi tega, ker služba varstva pri delu ni socialna, niti kadrovska ali splošna, marveč je že po zakonu tehnična, ker razne delovne pogoje omogočamo predvsem s sodobnimi tehničnimi ukrepi in normativi.

Varnostni ukrepi samo pomagajo pri izvršitvi tehničnih ukrepov, s katerimi naj bi se doseglo, da postane varstvo pri delu sestavni del tehnološkega, proizvodnega in tudi ekonomskega procesa. Dejavnost in uspešnost službe pa je odvisna od razumevanja in pomoči odgovornih vodilnih ljudi, ter od statusa, ki ga ima taka služba v organizaciji.

V prihodnjem nadaljevanju članka bom obravnaval odgovornost za neizvajanja in kršitve predpisov o varstvu pri delu, ki je lahko kazenska, upravno kazenska, odškodninska in disciplinska.

Z. J.

Sadjarstvo na južnem Tirolskem

Poslovno združenje za hmeljarstvo, sadjarstvo, živinorejo in vinogradništvo »Styria« Celje — Maribor je že pred leti navezala stike s pospeševalno sadjarsko službo iz Lane na južnem Tirolskem. Tako se bo letos že tretjič vršil strokovni tečaj o obrezovanju sadnega drevja, ki se ga udeležujejo tehnologi naših plantaž.

V dneh od 25.—27. januarja lani sem se skupaj s 17 sadjarji ostalih članic združenja udeležil tečaja v vasi Terlan, ki leži v srcu južnotirolskega sadjarstva, nekako v sredini med Bolcanom in Meranom. Moram poudariti, da se je pospeševalna služba izredno potrudila pri organizaciji tečaja, da je lahko vsak udeleženec dobil nekaj splošnih podatkov o njihovem sadjarstvu, kot tudi najnovejše izkušnje pri vzgoji poševne palmete, ki je tudi pri nas v novejših plantažah skoraj izključna vzgojna oblika. Splošne podatke nam je posredoval g. dr. Oberhofer, vodja sadjarske pospeševalne službe, ki

je navezal že prej pristne prijateljske in strokovne zveze s slovenskimi sadjarji.

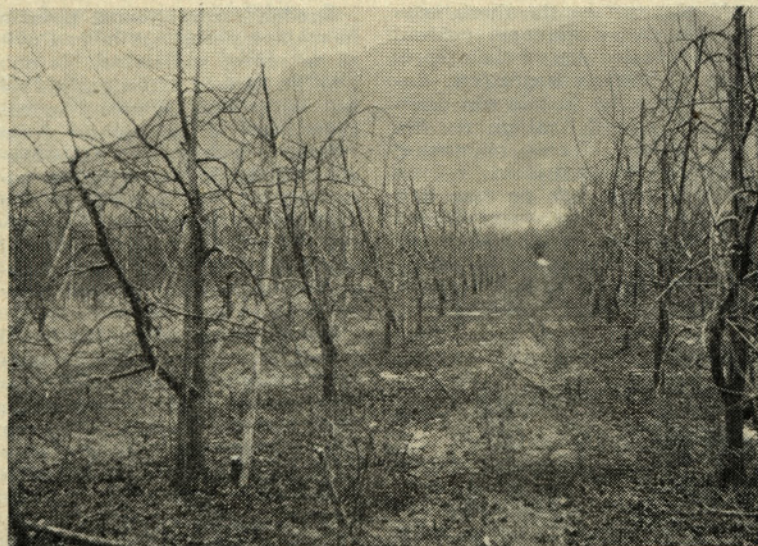
Celotna južna Tirolska ima iz kmetijstva 44 milijard lir celotnega dohodka, od tega odpade na sadjarstvo in vinogradništvo 20 milijard lir, oziroma na sadjarstvo 15 milijard, ki zavzema le 2 % celotnih površin južne Tirolske. Že teh nekaj števil govori o izredni intenzivnosti sadjarstva.

KLIMA

Vpliv morja sega vse do Merana, tu uspevajo celo palme in olive. Padavin je malo pozimi in poleti, maksimum je v novembru. Povprečno je letno 750 mm padavin (pri nas 1150 mm). Dolina leži ca. 300 m nad morjem. Povprečna letna temperatura je 11,6° C (pri nas je ca. 9° C) spomladanska in poletna temperatura je 12,4, kar govori, da je temperatura enakomerna. Najnižje zimske temperature dosežejo le redko — 20° C.

Zaradi pomanjkanja vlage v poletnem času se je močno uveljavilo namakanje, ki služi tudi

za obrambo pred spomladanskimi slanimi v času cvetenja. (Nadaljevanje na 10. strani)

Tako izgleda intenziven nasad jonatana. Razdalja 5 × 4 m, pridelék v 7. letu 4 vagone na hektar

Na farmi za 320 hektarjev le en traktor

Tako kot je farmar William Livings posredoval uredniku nekega glasila v Ameriki podatke ob ogledu njegove farme, vam bom, dragi bralci, tudi jaz, le bolj na kratko povedal, da je ta farmar zamenjal 5 traktorjev s težkim goseničarjem 90 konjskih moči.

Parcele je združil in preoral tako, da je dobil parcele velike približno 24 ha. Obdeluje 240 ha, 80 ha pa ima posejanih s krmnimi mešanicami.

Da bi izkoristil vso moč traktorja, si je preuredil brane, sejalnike in kombinirana orodja tako, da imajo 10—12 m delovne širine.

Orje s tremi plugi, ki imajo 4,5 in 6 pluznih teles. Večina zemlje je težka glina.

Vsa dela opravlja le en traktorist. Pri brananju in setvi je učinek 4 do 4,8 ha na uro, pri setvi trav 6 ha/h, izorje pa brez hidravlike s 6-brazdnim plugom do 8 ha na dan.

Farmer pravi, da bo ta traktor prodal in kupil takega s hidravliko in s 100 KM.

Posebna korist takega načina obdelave je, tako pravi g. Livings, da je veliko manj potep-tane zemlje, kar je na težki zem-

lji vzrok 56,5 q/ha donosov pšenice in ječmena v zadnjih petih letih.

Vy

Posnetek kaže praktično vožnjo Kokovnik Antona iz Založ in inštruktorja Ograjenšek Jožeta. Iz Polzele obiskuje tečaj 14 moških in 7 žensk

Zdaj smo pa tam

V zadnjem času se mnogi izmed nas sprašujejo, kaj se je zgodilo in kje je vzrok, da naši pridelki ne gredo več v denar. In zraven tega še to, da je njihova cena tako nizka, kar posebno občutimo pri goveji živini, mleku in surovem maslu. Nastale so torej velike spremembe v gospodarjenju, ki zavirajo naš nadaljnji razvoj in otežujejo našo življenjsko rast.

Če hočemo najti enega največjih vzrokov tega stanja, se moramo ozreti v dobo zadnje svetovne vojne. Kakor je vsaka vojna uničevalna, je višek vsega tega dosegla zadnja, ki je po svojem obsegu ohromila naravno gospodarsko stanje po vsem svetu, človeštvu pa povzročila neizmerno trpljenje in obubožanje.

Med vojno je bilo uničeno veliko industrije, kolikor pa je bilo neprizadeto, je bila večinoma namenjena proizvodnji za potrebe vojskovanja. To se je dogajalo tako pri naših zaveznikih kakor pri naših sovražnikih.

Podoben primer je bil tudi v kmetijstvu. Ogromne površine obdelovalne zemlje so bile uničene ali za obdelavo nedostopne. Vsi zdravi moški so bili mobilizirani ali pa so se prostovolj-

no vključili v odporniška gibanja. Prvi kakor drugi so bili tako odtegnjeni kmetijstvu. Posledice so bile hude, marsikje pogubne. Živinoreja je v teku vojnih let propadla, vojska je pobrala veliko več, kot pa je lahko dal naravni prirastek. Nastalo je veliko pomanjkanje mesa, zlasti proti koncu vojne, kar je posebno občutilo civilno prebivalstvo. Zaradi slabe obdelave, pomanjkanja delovnih ljudi in slabega gnojenja so padli pridelki na najnižjo stopnjo. Živeža je primanjkovalo vseh povsod, vsak krompir, prgišče moke ali žlica masti je bila iskana stvar, mnogokrat tudi nedosegljiva. Mnogi izmed nas so preživljali ta leta v stradanju brez kruha in brez soli. Primanjkovalo je vseh dobrin, vsega tega, kar potrebuje človek, da se obleče in prehrani in kar rabi pri svojem delu in pridelovanju. Ker so bile takrat vse te dobrine zelo iskane, je bilo torej po njih veliko povpraševanje.

V takšnih okoliščinah se torej oblikujejo cene za vsako blago, ki je namenjeno prodaji. Kadar kakšnega blaga primanjkuje, je po njem veliko povpraševanje, tedaj so cene visoke. In nasprot-

(Nadaljevanje z 9. strani)
TALNI POGOJI

Vsi sadovnjaki, ki obsegajo skupno 13.000 ha ležijo v glavnem v ravnini ob reki Adiži, deloma na blago nagnjenih zemljiščih ob dolini. Dolina je ožja kot Savinjska dolina, vendar mnogo daljša, obdana pa je z bolj strminami hribi.

V glavnem so tla aluvialnega porekla. So v glavnem peščeni nanosi, to in tam so tla prepredena z debelejšim gručem. Zaradi dobrih tal je bilo vinogradništvo že pred Rimljani razvito. Reka Adiža, ki teče po sredini doline, je bila regulirana v letih 1882-92 in so bile po tem tudi površine ob reki usposobljene za sadjarstvo. Iz tega sledi, da ima to področje staro sadjarsko tradicijo, vendar se je v zadnjem desetletju izredno moderniziralo.

SORTE

Glavni proizvod so jabolka, ki jih pridelajo letno 15000—30000 vagonov, hrusk pridelajo ca. 5000 vagonov. Se vedno je najmočnejše zastopana sorta morgenduft, to je debeloplodna ne-kvalitetna sorta, ki pa se hitro zamenjuje z modernejšimi sortami. Po količini pridelka sledijo jonatan, zlati delišes, grafen-

štajnc, šampanjska renata. V novih nasadih sadijo ca. 60 % zlatega delišesa, 30 % jonatana in 10 % ostalega (crimson stark, starking, grafenštajnc).

Pri hruškah je okrog 80 % boskove steklenke in okrog 20 % viljamovke.

KMEČKA GOSPODARSTVA

Izredna razdrobljenost površin in majhna posest sta močna ovira za razvoj sadjarstva. Na eno kmečko gospodarstvo pride 2—4 ha sadovnjaka. Obnova 1 ha nasada stane 4,5 milijonov S-din (vključno vzdrževanje do rodnosti). Skupno je 8000 kmečkih gospodarstev, ki gospodarijo na 20.000 ha sadjarskih in vinogradniških površin. Minimalno bi moralo biti 5—10 ha v enem gospodarstvu, takih gospodarstev pa je le 15 %.

Vsako gospodarstvo ima 8—10 parcel, ki so mnogokrat razmeroma oddaljene med seboj. Področje nima razvite industrije, kljub temu je le 30 % kmečkega prebivalstva, pa še to skoraj v celoti išče dodaten vir dohodka v turizmu.

Ostale dežele imajo še kmečkega prebivalstva:

Italija (celotna država)	28 %
Francija	24 %

Belgija	8 %
USA	5 %
Zah. Nemčija	13 %
Slovenija	35 %
Jugoslavija	50 %

Intenziteto kmetijstva se meri tudi po tem, koliko ljudi preživi 1 zaposlen v kmetijstvu: Madarska 5, Francija 10, USA 25.

Davek je razmeroma nizek, ker je v veljavi star kataster, po katerem so zemljišča klasificirana kot močvirna. Kmečka družina plača povprečno 60.000—70.000 lir davka letno.

Država subvencionira napravo novih nasadov. Če kmet investira, oziroma napravi najmanj pol ha velik nasad, dobi 300.000 lir dotacije. Če več sadjarjev nabavi stroj za 15 ha nasadov skupno, dobijo stroj s 30 % popusta. Problem je v tem, ker je mehanizacija preveč razdrobljena — letno opravi traktor le 250 delovnih ur (v Italiji 600 ur).

Razvoj sadjarstva gre v smer čimvečje intenzivnosti: to je čim manjše razdalje sajenja (v Holandiji sadijo 3×1 m na šibkorastočih podlagah). Po mnenju dr. Oberhoferja je potrebno vsaj 500 dreves na ha. V nasadu so lahko maksimalno 3—4 sorte.

Dobri sadjarji pridelajo 5 vagonov jabolka na 1 ha, rekordni pridelki pa dosegajo 10—12 va-

gonov na 1 ha. Na 3 ha pridelajo torej 15 vagonov. Pri prodajni ceni za 1 kg 60 lir znaša dohodek 9 milijonov lir, stroški proizvodnje pa znašajo ca. 4,5 milijona lir. Iz tega sledi, da je sadjarska proizvodnja visoko rentabilna.

Petdeset % pridelka prodajo preko zadrug, ki jih je 34 na tem področju, 50 % pridelka odkupi in proda trgovina. Za ves pridelek imajo zgrajene hladilnice, ki povečujejo vrednost proizvodnje.

85 % pridelka izvozijo in sicer v:

Zah. Nemčijo	78 %
Avstrijo	6,5 %
Švico	4 %
Anglijo	3,5 %
Skandinavijo	2 %
ostale dežele	6 %

Takšne izredne rezultate dosega južnotirolsko sadjarstvo zaradi izredno dobro organizirane pospeševalne službe, ki jo vodi jo najboljši sadjarski strokovnjaki. Ti na najhitrejši način uvajajo vse novosti v prakso. Največji poudarek pripisujejo zaščitni službi, ki ji pripisujejo največji vpliv na količino in kvaliteto plodov. Posamezni kmetovalci opravijo že do 40 škropljenj letno.

Korber Vid

no, kadar je nekega blaga čez potrebo, ga ponujamo in s tem zbijamo ceno na najnižjo stopnjo. Takšne primere že sedaj čestokrat doživljamo, ko smo eno ali drugo blago prisiljeni prodati, ker ga imamo več kot ga potrebujemo. Nekaj podobnega se je dogajalo v trgovini s hmeljem v bivši Jugoslaviji, ko so bile v veljavi proste cene. Te so se gibale od 2 do 200 din za 1 kg, odvisno od tega ali je bila večja ponudba ali večje povpraševanje. To je lep primer, kako se ustvarjajo cene za razno blago in tega se naši starejši hmeljarji še dobro spominjajo.

Konec vojne smo pričakovali takorekoč praznih rok. Zaloge hrane so bile pičle, obleke smo v štirih letih ponosili, industrijskih izdelkov zaradi znanih razlogov ni bilo, hlevi z živino so bili na pol prazni. Prav tako so bila naša hmeljišča od okupatorja skoraj popolnoma uničena.

Začeti je bilo treba povsod na novo. Takrat so bili tudi pridelki majhni, ker pač ni bilo dovolj gnojila in nikakršnih umetnih gnojil, ne semen in drugih priložnosti. Tudi mehanizacije še nismo poznali in kmetijski stroji so bili redkost. To je bila ena plat takratnega stanja pri nas.

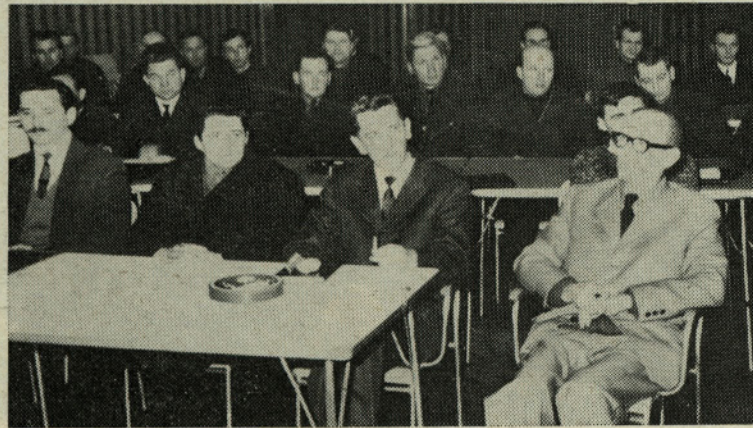
Zdaj pa si oglejmo še drugo plat. Potrebe po kmetijskih pridelkih, po mesu in masti so bile velike. Zalog ni bilo nobenih. Na uvoz hrane iz drugih držav ni bilo mogoče računati, ker je vladalo po svetu splošno pomanjkanje. Evropa je bila izčrpana in smo se lahko zanašali le na lastno zmogljivost.

Da se je zagotovila prehrana našega prebivalstva, je bila vpeljana obvezna oddaja kmetijskih pridelkov, živine, masti, žita itd. Za kmeta so bili to težki časi; skoraj nič boljši, kakršne smo doživljali med vojno. Razlika je bila le v tem, da ni pokalo. Tudi tega ne bomo zlahka pozabili.

Vzporedno s tem smo doživljali še drugo težavo. V kmetij-

stvu zaposlena delovna sila, čeprav maloštevilna, nam je bila odvzeta. Odhajala je v tovarne in pisarne. Njim je sledila kmečka mladina, ki je videla, da bo imela v svetu lepšo bodočnost. Tako se je vaško delazmožno prebivalstvo silno razredčilo. Takratno kmetovanje je bilo mučno in brezizgledno.

Razvoj pa je šel svojo pot in z njim tudi od začetka malo opazen napredek, ki se je večal iz leta v leto. Pospeševanje v kmetijstvu je dobilo nove oblike in nove prijeme. Zemljo smo začeli obdelovati na sodobnejši način.

Delovna enota Kooperacija je imela 18. 1. zbor kolektiva, ki šteje 92 članov in članic. Na zboru je govoril tov. Ivan Kronovšek o razvoju zadružništva, direktor kombinata dipl. inž. Milovan Zidar o načelnih smernicah, vodja DE tov. Vlado Plaskan pa o sodelovanju s kooperanti in bolj podrobno o pomenu DE

Dobivali smo že priznana semena in nove sorte. Uporabljali smo zaščitna sredstva proti živalskim in rastlinskim škodljivcem. Zivine in s tem tugi gnoja je bilo vedno več. Posluževali smo se že umetnih gnojil, ki so bila deloma domača, deloma pa uvožena. Tudi kmetijska mehanizacija si je utirala pot. Prvi traktorji so se pokazali na njivah in travnikih. To je bil velik napredek, ki je bistveno vplivala na lažje obdelovanje in pridelovanje.

Posledice vsega tega so bile

kmalu vidne in očitne. Kmetijskih pridelkov je bilo vsako leto več, hektarski donosi so se podvojili. Pomanjkanje živeža je neopazno izginilo. Zaloge so se začele večati in skladišča polniti.

Nastopilo je novo obdobje.

Do tega časa je bil edini cilj in splošno napotilo: čimbolj dvigniti donose — čimveč pridelati. In tega »recepta« so se naši ljudje po večini oprijeli in si ga osvojili kot nekakšno trajno pravilo. Kako bi sicer delali drugače? Saj takrat ni nihče vprašal, kakšne sorte je krompir, jabolka

ražajo v velikih obdelovalnih površinah, v skoraj popolni izrabi mehanizacije in zato so njihovi pridelki sorazmerno cenejši od naših. V primerjavi z nami so torej konkurenčni in jim ne moremo biti kos. Značilen primer konkurence se je zgodil v lanskem letu, ko je ameriška ladja pripeljala na Reko pšenico po nižji ceni kakor jo je imela naša pšenica na domačem trgu. Takšni pripetljaji nas silijo k razmišljanju!

Pri ugotavljanju, da so nastopile težave pri prodaji kmetijskih pridelkov in pri izvozu živine in mesa, je treba iskati krivice tudi doma. Zaenkrat bi se omejili le na nekatere kupce — potrošnike.

Vsak človek je že po svoji naravi izbiren. Kdo ne bi imel raje lažje kot težje, ali boljše od slabšega po okusu? Vendar se je pri nas število izbirnežev že nevarno povečalo. To so ljudje z visokimi osebnimi dohodki in tisti, ki si vsakdanjega kruha ne služijo s svojimi rokami.

Pri mnogih je iz izbirčnosti nastal že bolezenski pojav. Ker so vsega presiti, nobene dobrine ne cenijo več. Za takšne ni dobro nobeno meso, ne kruh in ne surovo maslo, da o krompirju sploh ne govorimo. Iščejo le »specialitete«, seveda, če se le da, uvožene. Pri tem se spomnimo na pridelek sadja samo na našem področju. Na vagone ga je moralo segniti in na vagone ga je požrla živina. Izbirneži ga niso kupovali, kvečjemu čakajo na uvožena jabolka, po možnosti iz Grčije. Po izgledu so sicer lepša od naših, po okusu pa daleč zaostajajo. Boljša so pravzaprav zato, ker so petkrat dražja od domačih. Pomislimo pa tudi na to, koliko težkih milijonov izdamo za uvoz južnega sadja, ki na naših trgih očitno prevladuje. Ali ne bi bilo bolj gospodarno, če bi potrošniki vsaj v glavnem kupovali naše domače blago?

Od vseh vzrokov, ki zavirajo priroden razvoj našega kmetištva, je bilo rastehtih le nekaj. Teh pa je dolga veriga. Stanje, v katerem smo se znašli, se še ne bo hitro izboljšalo ali spremenilo. Okoliščine nas silijo, da se bomo morali sedanjim razmeram prilagoditi mi. Čestokrat se nam v življenju pripeti, da pridemo v zagato in ko se osvestimo, izrečemo le ugotovitev:

»Zdaj smo pa tam!« Res je, zdaj smo tam, ko se bo moralo pridelovanje nužno preusmeriti. Prednost, ki jo je do sedaj imela le količina pridelkov, bo treba odslej prenesti na kakovost. Kdor se tega načela ne bo oprijel, ga lahko čaka le životarjenje. Če kje, potem si moramo biti v tem primeru na čistem v tem, da se bomo morali podrediti zahtevam trga mi, kajti tržišče se ne bo nikoli podredilo nam!

Ivan Kronovšek

Polnilnica brezalkoholnih pijač Sinalco je dobila 5 specialnih kamionov za razvoz osvežujočih pijač

Najpomembnejše naloge komunistov kombinata v letu 1969

(Nadaljevanje s 1. strani)

SESTAV SAMOUPRAVNIH ORGANOV MORA IZRAZATI INTERESE VSEGA KOLEKTIVA

Eden izmed vzrokov tega je gotovo sestav članov samoupravnih organov, ki ne izraža vedno interesov vseh poklicnih skupin v kolektivu (delavci — kvalificirani in nekvalificirani, uslužbenci — pisarniški in strokovni, organizatorji dela, kmetje).

Komunisti in sindikalna organizacija morajo ob novih volitvah samoupravnih organov letos spomladi prevzeti organizirano pobudo. Na liste kandidatov za samoupravne organe naj predlagajo sposobne, razgledane in za razvoj podjetja prizadevne delavce. Pri tem pa morajo tudi skrbeti, da bodo zastopane vse poklicne skupine sorazmerno.

Doseči bo treba tesnejšo povezavo samoupravnih organov delovnih enot in podjetja. Člani delavskega sveta podjetja iz posameznih delovnih enot naj redno sodelujejo na sejah svetov delovnih enot, tam poročajo o delu delavskega sveta podjetja, o svojem delu, o svojih stališčih do posameznih zadev, ki jih obravnava delavski svet podjetja. Član delavskega sveta podjetja v tem organu ne predstavlja le sebe, ampak zastopa tudi delovno enoto, ki je bil v njej izvoljen in ki ji za svoje delo v delavskem svetu podjetja tudi odgovarja.

Za nove člane delavskih svetov bo potrebno organizirati seminarje, kjer naj bi se seznanili s svojimi nalogami in dolžnostmi, s stanjem in problematiko podjetja, poslovno politiko itd. Vse to pa z namenom, da bi se člani samoupravnih organov čim bolj prizadevno in poglobljeno vključili v odločanje in razpravljanje.

NUJNA JE RAZMEJITEV ODLOČANJA MED SAMOUPRAVNIMI ORGANI IN POOBlaščenimi DELAVCI

Raziskava o interesih zaposlenih za odločanje je ugotovila, da nimajo vsi enakega interesa. Delavci v proizvodnji najbolj zanimajo vprašanja dela na delovnem mestu, stalnost dela, razvoj podjetja, osebni dohodki, delovni pogoji. Manj pa jih zanimajo strokovno-tehnične, poslovno-komercialne in podobne zadeve. Zainteresirani pa so za to, da dobijo ustrezne informacije, da dajejo predloge in ocene in da imajo možnost kontrolirati poslovanje podjetja. Za zahtevne strokovne odločitve je bolje, da jih izvršijo ustrezne strokovne službe oziroma posamezni strokovnjaki in organizatorji dela, ki naj o

takih vprašanjih osebno posamično ali v kolegialnih organih skupno odločajo, pri tem pa sprejemajo tudi polno odgovornost za svoje odločitve. Organi upravljanja v uspešnih podjetjih se ne vrtajo v podrobnosti, pač pa spremljajo poslovanje in posredujejo, kadar ugotovijo, da je to potrebno. Le v manj uspešnih podjetjih se je razvila taka vsebina samoupravljanja, da se samoupravni organi vrtajo v različne

Teoke poslovne odločitve, s katerimi izpolnjujejo naloge poslovne politike, pa naj sprejemajo — če niso z zakonom pridržane samoupravnim organom — organizatorji dela in strokovni delavci posamično ali v kolegialnih organih. Pri tem pa je najpomembnejše, da prevzamejo za te odločitve tudi osebno odgovornost in da redno poročajo samoupravnim organom o tem, kako s svojimi odločitvami izvršujejo

Kolikokrat najdemo v zapisnikih sklepe o čisto tehničnih ukrepih, ki bi jih moral sprejeti ustrezen organizator dela, vendar jih iznašajo pred samoupravne organe, misleč, da bodo tako imeli ukrepi večjo veljavo, večjo avtoriteto. Dejansko pa veljava ukrepa ne zavisijo toliko od organa, ki ga je sprejel, temveč od organizatorjev dela in strokovnih služb, če ga bodo pri svojem delu upoštevali ali ne, in če bodo vodilni delavci odgovarjali za njih izvedbo, samoupravni organi pa to stalno kontrolirali. Poplava sklepov se ne pomeni dobrega samoupravljanja.

Samoupravno odločanje moramo organizirati tako, da bodo samoupravni organi odločali o zadevah, ki so za nje po predpisih pooblaščen, in sicer, da delavski svet podjetja sprejema osnovne odločitve in smernice, njegov pomožni organi (odbori in komisije) pa sprejemajo tekoče operativne odločitve, ki pomenijo izvrševanje teh osnovnih smernic.

Organizatorji dela in kolegialni organi pa morajo nositi osebno odgovornost za pravilnost predlogov, ki jih dajejo samoupravnim organom — po načelu, da sprejete predloge ne odvzame predlagatelja od odgovornosti, če bi se predlog izkazal kasneje za slabega. Prav tako pa morajo prevzeti odgovornost za pravilnost poslovnih odločitev, ki so za nje pooblaščen. Samoupravni organi pa naj kontrolirajo tudi uspešnost odločitev pooblaščenih organizatorjev dela, ki se najbolj pokaže v uspehih poslovanja; kajti posledice slabih poslovnih odločitev trpi ves kolektiv. Po uspešnosti dela naj se tudi ocenjujejo vodilni delavci in organizatorji dela.

Komunisti ne moremo dopuščati, da bi se pod plaščem samoupravljanja borile ožje skupine ljudi za svoje osebne interese. Prav tako ne moremo soglašati, da bi si posamezniki jemali pravico govoriti v imenu kolektiva, čeprav jih ta ni pooblastil, niti ni sprejel nobenega takega stališča, ki naj bi ga v njegovem imenu iznašali.

DOBRA OBVEŠČENOST IN USTREZEN NACIN PRIKAZOVANJA ZADEV STA POGOJ ZA DOBRO ODLOČANJE

Brez dvoma je vzrok slabega znanja nekaterih članov samoupravnih organov in zaposlenih sploh — nezadostna obveščенost. Delavci premalo vedo o poslovanju in drugih zadevah v podjetju.

Glasiło podjetja »Hmeljar« mora postati po vsebini bolj informativno. Delavci in kmetje mora seznanjati z dogodki v podjetju. Sestanki v proizvod-

Med kandidati, ki so bili sprejeti v ZK, je bil tudi mladi ekonomist Verbič Ivo

podrobnosti. Tak način dela samoupravnih organov ima za posledico, da se izgublja čas v dolgovoznih sestankih, da se odgovornost organizatorjev dela prikriva s samoupravnimi sklepi.

To so zanimive ugotovitve, ki jih moramo upoštevati pri organizaciji samoupravnega odločanja tudi v našem podjetju. Le-te kažejo, da ne smemo vsebinsko samoupravljanje omejevati izključno na odločanje, oziroma si jo tolmačiti tako, da je vsako odločanje izključno v pristojnosti samoupravnih organov.

Med samoupravne odločitve spadajo tiste osnovne, najpomembnejše za obstoj in razvoj podjetja, ki dajnoséneje vplivajo na položaj vsakega zaposlenega v podjetju (določanje poslovne, razvojne, kadrovske in druge politike).

njihove smernice. Samoupravni organi pa naj kontrolirajo pravilnost teh odločitev, ki se kažejo v uspehu poslovanja, v pravih medsebojnih odnosih, v redu pri delu in v zadovoljstvu zaposlenih. Ne gre za nikakršno odtujevanje samoupravnih pravic, temveč le za smotno razporeditev dela in odgovornosti.

Ne kaže se demokratičnost v tem, da vsaki malenkosti sklepa samoupravni organi, ker dostikrat ne morejo zadevo kvalificirano oceniti in se zanešajo le na predlagatelja, da že on ve, kaj predlaga.

Kolikokrat odločamo npr. o odpisu osnovnih sredstev, pa sploh ne vemo, za kaj gre, ali je potreben, kako je do tega prišlo, da se odpisujejo itd. Tako odločanje je formalistično, ne pa vsebinsko.

PROGRAM JE BIL SPREJET NA ZBORU KOMUNISTOV PODJETJA 28. 12. 1968. ZBOR JE SPREJEL OSNOVNI PRINCIP ORGANIZIRANOSTI, KI JE MED SABO FUNKCIONALNO POVEZAN IN AKCIJSKO USPEŠEN.

Komunisti smo v podjetju organizirani v 13 stalnih partijskih aktivov in to po dejavnosti kot sledi:

1. Kmetijstvo DE I
2. Kmetijstvo DE II
3. Kmetijstvo DE III
4. Kmetijstvo DE IV
5. Govedoreja

6. Skupne službe obrata kmetijstvo
7. DE kooperacija
8. Delovne enote: Hmezad, Hišni sklad, Polnilnica, Strojna postaja, prehrana in Mešalnica močnih krmil

9. Skupne službe kombinata (brez članov ZK, ki delajo kot izpostave uprave v DE. Ti se vključijo v aktivne DE, kjer delajo.

10. DE sadjarstvo Mirošan
11. Obrat Mesnine

Program dela ZKS

12. DE Vrtnarstvo
13. DE Mleko

Delo stalnih aktivov ZKS v podjetju usklajuje 5-članski sekretariat, ki se po potrebi dopolni v širši sekretariat (s sekretarji stalnih aktivov).

Po potrebi se formirajo občasni aktiv ZKS. Ti se ustanove za reševanje določenih podjetniških vprašanj, ki so skupna za več aktivov. (Npr. podružbljanje zemljišč morajo skupaj reševati komunisti iz DE Kmetijstvo in DE Kooperacija itd.).

Zbor komunistov kombinata. Ta se sestane najmanj 1-krat na leto, po potrebi pa tudi večkrat. Na zboru se razpravlja o sprejetih stališčih in pomembnejših vprašanjih in nalogah komunistov. V zvezi s temi vprašanji analizira izvršitev programa in pripravlja program za bodoče obdobje.

Na zboru komunistov je bil sprejet sklep, da se v podjetju ustanovi samostojna orga-

nizacija ZKS, za kar pa mora sklepati občinska konferenca ZKS. S samostojno organizacijo ZKS v podjetju se predložena notranja organiziranost ZK ne menja. Izvoljeni sekretariat stalnih partijskih aktivov se spremeni v sekretariat osnovne organizacije ZKS.

— Komunisti v novih aktivih se naj se-
stanejo v januarju in izvolijo vodstvo!

PROGRAM DELA ZKS V PODJETJU

Sprejeta sta referat in razprava na zboru komunistov kot naloge in politični program za leto 1969.

Vsak aktiv ZKS naj analizira te naloge in poskrbi za izvedbo teh in svojih stališč na svojem področju.

Članarino ZKS pobirajo pri izplačilu OD.

Sekretar novega aktiva ZKS je dolžan oddati seznam članov pri blagajni.

Blagajnik aktiva je odgovoren za redno pobiranje članarine in odvijanje ter vodenje ustrezne evidence. D. I.

nih oz. poslovnih enotah in delovnih enotah morajo biti pogostejši; na njih je vse zaposlene treba obveščati o delu in poslovanju enote.

Sele samoupravnih organov je treba dobro pripraviti, izdelati potrebno gradivo z obrazložitvijo zadeve in predlogi sklepov.

Zelo pomembno za obveščanje in iznašanje zadev (na sejah, sestankih in v Hmeljarju) pa je, da je v gradivu zadeva obdelana kratko, z navedbo bistvenih stvari, brez nepotrebnih podrobnosti in množice števil ter v preprosti besedah, ki bodo vsakomur razumljive.

Ali lahko pričakujemo razpravo in zavestno odločanje o kakem finančnem ali podobnem poročilu, ki se na seji ustmeno poda s podrobnimi številkami? Se tisti, ki se v finančne zadeve razume, ne bo vedel nič. Ali ne bi mogli preprosto pojasniti: tu ali tu smo gospodarili dobro (ali slabo), imamo toliko dobička (ali izgubo), vzroki so ti, posledice tega pa te, ukreniti je treba to, odgovoren za to je ta in ta.

Ni lahko preprosto in vsem razumljivo nekaj povedati ali napisati. Vendar je to pogoj, da bodo ljudje obvestilo ali poročilo sploh razumeli in vedeli za kaj gre. Sele potem bodo lahko razpravljali in premišljeno odločali.

Naloga nas komunistov je, da samoupravljanje dejansko približamo vsakemu delavcu. V ta namen je treba v prvi vrsti zagotoviti dobro obveščenost vseh zaposlenih v podjetju na vse načine, ki so dostopni (sestanki proizvodnih in delovnih enot, razgovori, pojasnila, časopisi). Se posebej pa je treba zagotoviti dobro obveščenost članov samoupravnih organov, tako da bo gradivo za seje vnaprej dostavljeno, da se preprosto obrazloži bistvo zadeve, ki se obravnava. Strokovne službe, ki tako gradivo pripravljajo (poročila, analize, pravilnike itd.), morajo računati na to, da ga ne bodo obravnavali strokovnjaki in ga morajo temu primerno prirediti.

To je prvi pogoj, če hočemo doseči širše zanimanje zaposlenih za poslovne in druge podjetniške zadeve. Delavec v samoupravnem organu mora dojeti bistvo vprašanja, da se po zdravi pameti lahko odloči, v zaupanju seveda, da je predlagatelj — strokovna služba ali organizator dela — dobro proučil zadevo in predlagal najboljše rešitve, za kar je konec kondv tudi plačan.

SPOSTOVANJE IN DOSLEDNO IZPOLNJEVANJE SAMOUPRAVNIH ODLOČITEV JE ZA VSE OBVEZNO

Sklepi samoupravnih organov morajo imeti tudi potrebno avtoriteto (ugled). Vsi odgovorni, zlasti še organizatorji dela, morajo pri svojem delu spoštovati in izpolnjevati te sklepe. Neupoštevanje sklepov bi se moralo obravnavati kot hujši disciplinski prestop. Zato morajo samoupravni organi — zlasti predstavniki — vedno tudi določiti, kdo je za izvršitev sklepa odgovoren, do kdaj ga mora izvršiti; na naslednji seji pa kontrolirati izpolnitev.

Pripomniti je treba, da nekateri vodstveni delavci (organizatorji dela) slabo poznajo samoupravne predpise in sklepe.

Naloga organizatorja dela ni le, da ve, kako mora teči delo in proizvodnja, ampak mora poznati tudi vse zakonske in samoupravne predpise, ki zadevajo njegovo delovno področje in skrbeti, da to delo poteka po njihovih določilih. Neznanje predpisov je ravno tako znak nesposobnosti organizatorja, kot strokovno neznanje. Spoštovanje zakonitosti, tudi samoupravne, je bistveni pogoj za skladno delovanje tako zapletenega organizma kot je naše podjetje. Ne more biti uspešnega dela tam, kjer ni reda, kjer vsak po svoje — kot njemu ustreza — razlaga in izpolnjuje sklepe in predpise, kjer ni zaostrena odgovornost za spoštovanje in izpolnjevanje sklepov.

Tudi člani samoupravnih organov bodo drugače gledali na svoje delo, če bodo videli, da ni formalno in »zaradi reda«, temveč da je vsebinsko, stvarno in da se njihove odločitve spoštujejo in izpolnjujejo. Na ta način bo delo članov samoupravnih organov dobilo tudi potreben družbeni ugled; naraslo bo tudi zanimanje vseh zaposlenih za njihovo delo.

Vse to pa je v veliki meri odvisno od organizatorjev dela in vodilnih delavcev v podjetju. Če bodo pri vodenju in vsklajevanju delovnega procesa zagotovili spoštovanje in izpolnjevanje samoupravnih sklepov in predpisov, potem bo samoupravljanje tudi vsebinsko zaživel, sicer pa bo ostalo formalno. To pa je tako pomembna naloga, da morajo komunisti z vsemi silami in z vso doslednostjo in vztrajnostjo skrbeti, da se izpelje. Zato pa ne smemo biti zadovoljni s stanjem. Ni bistveno to, da največkrat enoglasno dvigamo roke pri sklepanju, da imamo sklepe lepo oblikovane in zapisane v zapisnikih; kontrolirati moramo, kako se izpolnjujejo ti sklepi in vztrajati, da se ti sklepi tudi izpolnijo, in da tisti, ki jih ne spoštuje, zato tudi odgovarja.

MISLITI S SVOJO GLAVO IN JAVNO POVEDATI SVOJE MNENJE

Komunisti moramo s političnim delom in svojim vplivom doseči, da bodo člani samoupravnih organov razmišljali s svojo glavo, kjer je treba tudi kritično, in svoje mnenje tudi povedati. Upati si povedati svoje mnenje pomeni, da o stvarih razmišljaj, da si zavzet za urejanje in dobro reševanje poslov in zadev.

Če ima kdo strah, bodisi zaradi nevednosti v govoru, bodisi, da bi se komu zameril, mu moramo pomagati premagati ta strah — najprej, seveda, v naših vrstah — in onemogočiti vsakomur, da bi koga zaradi izražanja svojih stališč in predlogov zapostavljal, nagajal ali šikaniral na delovnem mestu.

Miselnost, da je »včasih bolje biti tiho«, ki ni tako osamljena, je znak premajhne zavzetosti komunistov, družbene nezainteresiranosti ljudi ali pa nezdružljivosti in neurejenosti odnosov v nekem okolju. Komunisti pri takih pojavih ne smemo biti neprizadeti.

Komunisti bomo lahko zadovoljni z vsebino samoupravljanja šele tedaj, kadar bomo uspeli, da bo vsak od upal povedati javno svoje mnenje o vsaki stvari, seveda ne z namenom, da razbija in kritizira vse kar ni zrastle na njegovem zelniku, ampak z namenom, da prispeva po svojih sposobnostih in močeh k najboljšemu reševanju zadev. Vedimo, da je veliko bolje javno in konstruktivno prepričati se na samoupravnih organih, kot pa enoglasno, avtomatsko in brez razprave dvigati roke in molče sprejemati predloge izven seje, »za vogalom« pa udrihati po njih.

TUDI KMETIJE SO ČLANI DELOVNE SKUPNOSTI KOMBINATA

Načrt nove organizacije, ki je bil sprejet konec decembra lani, določa, da se tudi kmetje — kooperanti — v samoupravnih pravicah povsem izenačijo z drugimi zaposlenimi v podjetju. Bili so sicer že doslej vključeni v samoupravne organe in imeli tudi svoje posebne organe, ki pa so imeli v glav-

nem le posvetovalne pravice. Sedanje spremembe tudi statutarno urejajo tisto, kar so kmetje želeli in v praksi le deloma imeli — popolno izenačenje v samoupravljanju z delavci podjetja. To jim omogoča novo osnovana delovna enota KOOPERACIJA, ki jo upravljajo kmetje, skupaj z delavci, ki so v njej zaposleni. S tem so kmetje in njihovi družinski člani, ki si po pogodbi o proizvodnem sodelovanju pridobijo samoupravne pravice v tej delovni enoti, postali enakopravni člani delovne skupnosti kombinata.

Če se v preteklem razdobju niso dovolj izkazali. Ti ukrepi imajo namen preprečiti okostenelost kadrovske strukture v podjetju in spodbujati vsakogar k čim uspešnejšemu delu, da bo imel pogoje po 4-letnem razdobju ostati na svojem delovnem mestu ali pa zasedi zahtevnejše in odgovornejše mesto.

Ta načela usmerjajo tudi nadaljnje šolanje zaposlenih. Sposobnim in prizadevnim delavcem je treba omogočiti pridobitev znanja. To je v prvi vrsti v korist podjetja. Pogoj za to pa mora biti sposobnost, privrženost podjetju

Zupanc Slavica (desno) z mamo, ki je član ZK skoraj 30 let, in Fale Marjana sta bili pravkar sprejeti v ZK. V spomin sta prejeli »Pregled zgodovine ZKJ«

VSO VELJAVO ZNANJU, SPOSOBNOSTI IN USPEŠNOSTI PRI DELU

Nalogi kadrovske politike sta dve: pravi človek na pravo mesto in čimveč znanja v podjetje; kajti le od znanja in sposobnosti zaposlenih je odvisen napredek podjetja, vse drugo je postransko.

Spremembe statuta in načela kadrovske politike, ki jih je lani sprejel delavski svet podjetja, omogočajo izpolnitev teh nalog.

Ta načela določajo, da se za vsako prosto delovno mesto lahko poteguje vsakdo — v prvi vrsti seveda člani delovne skupnosti kombinata — z edinim pogojem, da izpolnjuje predpisane zahteve; izbere pa naj se najsposobnejši. Ponovna izbira vseh delavcev na delovnih mestih z višjo in visoko izobrazbo vsaka 4 leta je prav tako ukrep, ki naj omogoči preverjanje uspešnosti dela zaposlenih na teh delovnih mestih in zamenjavo z boljšimi,

in dosedanje uspešno delo.

To izobraževanje je v bodoče treba v veliko večji meri omogočiti tudi spsobnim delavcem, ne le uslužbencem. Osnova v današnji proizvodnji je kvalificiran delavec, jutri bo to najbrž že tehnik. Temu ustrezno moramo usmeriti naše izobraževalne napore.

Nikakor pa ne smemo dopustiti, da se na račun podjetja in v breme vseh zaposlenih šolajo nesposobni ljudje. Treba bo določiti, kakšne ugodnosti lahko uživa tisti, ki je zanj podjetje zainteresirano, da se izobrazi, kakšne pa — če sploh — tisti, ki se šola le iz svojega interesa ali pa se doslej pri delu ni izkazal.

Sedanja metoda ocene delovnih mest je dala močno spodbudo vsem, ki jim zahtevana izobrazba manjka, čeprav je ukrep trenutno zelo boleč za marsikogar, toda drugega izhoda ni bilo. Opozoriti je treba, da nedosledna izvedba osebne ocene delavca lahko povzroči ljudem veliko krivice in nezadovoljstva. Če smo odbili »točke« za manjkajočo izobrazbo, jih moramo tem prej za nezadostno usposobljenost in slabe uspehe pri delu (A3). Ne sme se dogajati, da ima slab delavec z ustreznim šolsko izobrazbo višjo obračunsko postavko na istem delovnem mestu kot dober delavec, ki mu še manjka šolska izobrazba, samo zato, ker nismo dosledno izvedli ocenitve.

Ni razlogov, da teh smernic ne bi mogli izpeljati. Komunisti moramo skrbeti le, da se bodo vsepovsod upoštevale in izpolnjevale.

OSEBNE DOHODKE DELITI PO USPEHIH DELA

Največja ovira hitrejšemu napredku podjetja lahko postane nezainteresiranost zaposlenih za uspehe svojega dela, za uspehe enote, ki v njej delajo in za uspehe podjetja v celoti.

Taka nezainteresiranost je posledica neustreznega sistema delitve osebnih dohodkov, kadar le-ti niso povezani dovolj z doseženim poslovnim uspehom, ampak so odvisni le od prebita časa na delu ali fizičnega učinka pri delu.

Te pojave v našem podjetju imamo. Deloma so posledica premalo izdelanih meril, deloma pa neizvajanja tudi tistih meril, ki so sprejeta!

Sekretar Ivo Debelak čestita ob sprejemu v ZK tovarišu Jevšenjak Ignacu, traktoristu iz Vrbja

Posledica take uravnilovke je, da sposobni ljudje, ki na poslovni uspeh lahko najbolj vplivajo, postanejo malodušni, ko doženejo, da nimajo nič od tega, če si prizadevajo pri delu, saj več kot »plačo« ne morejo zaslužiti. Posledica tega je, da postajajo »uradniki«, ki si pač prizadevajo toliko, da delo normalno teče, pa nič več. Ker ne vidijo drugega izhoda, začno iskati izboljšanje svojih dohodkov na drug način, s službenimi potovanji in honorarnim delom. Zaradi tega vse bolj trpi delo na delovnem mestu; pojavi se potreba, da se še kdo zaposli, ker se posli koplčijo itd.

To lahko pripelje do pravih nesmislov — in neupravičenega naraščanja režije! Strokovni kadri ne cenijo več

PRILASČANJE DOHODKA IN OSEBNEGA DOHODKA MIMO REZULTATOV DELA NI DOPUSTNO

Komunisti se morajo na področju delitve osebnih dohodkov upreti tudi težnjam po prilasčanju dohodka in osebnega dohodka mimo rezultatov dela.

Te težnje izvirajo iz neenakih pogojev pridobivanja dohodka posameznih enot, ki pa niso zasluga kolektiva (monopolni položaj, konjunktura na tržišču, boljši naravni pogoji itd.). V nekaterih enotah se pojavljajo težnje, da bi tudi tisti del dohodka, ki ne izvira iz dela, enako delili za osebnih dohodkov kot ostali dohodek. To ni socialistično in moralno in je proti zakonskim načelom! Le manjši del tako pridobljenih

hodek s poslovnimi partnerji, ki zanje poslujejo. Nešteto je pripomb in opozoril, da se zaradi monopolističnega položaja preliva dohodek iz proizvodnje v trgovino.

Vse to nalaga, da se usmerimo v nadaljnjo razširitev poslovnih povezav kombinata z drugimi podjetji, tudi z združitvami in pripojitvami, kjer bo to gospodarsko utemeljeno.

To velja za povezovanje podjetja navzven. Še bolj pa to velja za odnose znotraj podjetja. Nekateri zadeve pri nas niso urejene. Ne moremo molčati ob dejstvu, da se v obratu MESNINE, še bolj pa v HMEZADU stalno pojavljajo težnje po nekem posebnem položaju in odpori proti smotni delitvi dela v strokovnih službah v teh enotah. Za vse, kar ni dobro, se odkrivlja kombinat. Npr. priključitev h kombinatu, in edino zdravilo naj bi bila odcepitev ali nekaj podobnega?

Ob takih pojavih komunisti ne moremo biti neprizadeti.

Ne moremo soglašati, da bi vsaka enota uveljavljala za vsako ceno le svoje koristi na škodo drugih. Odnosi med enotami so sicer tržni, vendar se enote morajo dogovarjati in sporazumevati, ne pa se zabarikadirati za svojim plotom in skrbeti le za svoje ozke interese, celoto pa puščati v nemar. To bi bila zelo kratkovidna politika.

Ne more biti nobena enota gospodarsko prizadeta zato, ker je v sklopu kombinata. Cena živine, po kateri Mesnina kupuje živino od KMETIJSTVA in KOOPERACIJE, je tržna cena. Dohodek se ne sme prelivati. Delo HMEZADA pri prodaji hmelja pa je storitev, ki nima tržne cene, ampak jo odgovorno določijo prizadeti partnerji. Tržna je le končna prodajna cena hmelja; oba — prodajalec in proizvajalec — pa se morata dogovoriti, kolikšen bo čigav kos od te pogače, pri čemer morata oba upoštevati svoje dejanske stroške in ustvarjeno razliko, do katere imata oba — seveda, sorazmerno pravico. Le to je lahko temelj odnosov Hmezada in proizvajalcev. Vsako drugačno stališče je monopolizem, ki je ne le nezaželen, ampak tudi nedopusten in škodljiv.

Še bolj pa je zaskrbljujoče za nas komuniste, kadar se pod plaščem pogovaranja za samoupravne pravice prikriva le skrb za — največkrat osebne in nezasužene — ugodnosti določene skupine ljudi.

Ne moremo mimo tega, da je veliko podjetje z raznovrstno dejavnostjo precejšnje jamstvo za večjo poslovno varnost posameznih enot. Danes lahko tržne razmere prizadejajo eno, jutri drugo enoto. Če sta povezani, si bosta druga drugi pomagali in lažje prebrodili težave, kot če bi poslovali vsaka za sebe.

Skupno povezovanje proizvodnje, predelave in prodaje (manjši riziki in stroški), smotrna organizacija nekaterih služb, ki si jih majhne enote vsaka za

sebe ne morejo privoščiti, skupno povezovanje sredstev in naganje v najrentabilnejše nove dejavnosti, skupno dogovarjanje o odpiranju novih delovnih mest za delavce, ki zaradi modernizacije nimajo več dela v neki enoti, vse to so le nekatere prednosti povezave v kombinatu, ki predstavlja le skupni poslovni interes vseh enot.

Obstojata tudi solidarnost vseh zaposlenih, ki se izraža v jamstvu najnižjih osebnih dohodkov, v enakih najnižjih ugodnostih socialnega značaja iz sklada skupne porabe, v zagotovitvi dela delavcu v drugi enoti, kadar svoji enoti ni več potreben. Ta solidarnost se kaže tudi v enotnih načelih delitve dohodka in osebnih dohodkov v enotah. Nikakor pa solidarnost ne pomeni uravnalovke med delovnimi enotami pri plačah. Enote so le osnove in merila, dejanski osebni dohodki pa so odvisni od poslovnega uspeha vsake enote.

Komunisti moramo prevzeti vso odgovornost za uveljavitev takih odnosov v podjetju, ki bodo upoštevali samoupravne pravice in interese vsake delovne enote, toda ne na škodo celote; hkrati pa moramo zagotoviti skupni poslovni interes vseh enot v podjetju in solidarnost vseh zaposlenih.

ODGOVORNOST KOMUNISTOV

Sedaj uvajamo novo organizacijo, da bi bilo poslovanje bolj smotno in uspešnejše, da bi samoupravljanje v polni meri prišlo do izraza. Toda to so le okviri, v katere mora priti tudi vsebina. To pa zavisi od ljudi, od nas. Komunisti se moramo zavedati, da nova organizacija ni vsakomur pri srcu; prav zato moramo skrbeti, da se povsod dosledno uveljavi in da ne bo pojavov namernega oviranja njene uveljavitve zaradi osebnih nasprotovanj.

To niso lahke naloge, ki so to leto pred nami komunisti in vsi zaposleni v podjetju. Ne smemo zavajati sami sebe, da je najpomembnejše stvari proučiti, ugotoviti naloge in sprejeti sklepe. Najvažnejše, pa tudi najtežje, je sklepe uresničevati! Sklep še ne pomeni, da se tudi že dela tako! Morali bomo stalno spremljati potek uresničevanja sklepov, dajati komunistom naloge, opozarjati, vzgajati in prepričevati, pa tudi poklicati na odgovornost tiste, ki svojih nalog ne bi izpolnjevali. To delo ne more biti kampanjsko, temveč je stalno, vztrajno in vsakodnevno politično delo. Ljudje od nas ne pričakujejo besed, temveč dejanj, uresničanja naših sklepov, ne pa lepega besedičenja!

Ob koncu želimo, da se svojih nalog lotimo z vso resnostjo in zavzetostjo, s polno odgovornostjo pred kolektivom našega podjetja, da bi čez leto dni na takem zboru imeli kaj pokazati, ko bomo polagali obračun svojega dela.

V. Križnik

Napotnik Terezija ob sprejemu v ZK

svojega delovnega časa, ga slabo izkoristajo, v pisarnah je delovni učinek slabši. Vzrok pa je neustrezen sistem delitve osebnih dohodkov in neupoštevanje že predpisanih meril delitve. Nemačkodaj pa je vzrok tudi komodnost ali nezadostna ali neustrezna zaposlenost tistih služb, ki bi morale na teh nalogah delati.

Komunisti moramo biti proti uravnalovki, ki ne spodbuja sposobnih in povzroča, da slej ko prej postanejo vsi otopeni, brez pobude, da le rutinsko izvršujejo svoj posel. Tak sistem nam iz strokovnjakov in komercialistov poraja uradnike, namesto da bi bili gonilna sila napredovanja proizvodnje in poslovanja. Ta »uradniška miselnost« je grobar napredka podjetja. Brez širke pobude vseh zaposlenih za boljše gospodarjenje, proizvodnjo in poslovanje ne bo napredka! Vsi moramo razmišljati o svojem delu, o njegovem izboljšanju, o delu svoje skupine in enote; najbolj pa organizatorji dela in strokovni delavci; od njih je tudi odvisen v največji meri uspeh poslovanja.

Zato moramo poleg plačevanja po opravljenem delu (delovni čas, norma ali enota proizvoda) uvedti tudi plačevanje po uspehih tega dela (premijska za večjo storilnost in boljše izrabo proizvodnih zmogljivosti, za povečani poslovni uspeh, za racionalizacijo in izpopolnjevanje proizvodnih postopkov itd.). Določiti je treba merila za tako plačevanje, upoštevati pa tudi različen vpliv posameznih delovnih mest na poslovni uspeh.

Sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov, zlasti merila za delitev po uspehih dela, pa je treba poenostaviti, da bodo razumljiva večini zaposlenih.

Sistem nagrajevanja mora biti tak, da strokovni (ustvarjalni) delavci in organizatorji dela ne bodo imeli več občutka, da so plačani za 8 ur na dan, temveč da bo plačevanje po uspehih dela povzročilo, da na ure sploh ne bodo več gledali in delali toliko, kolikor bo treba, da bi bil poslovni uspeh čim boljši.

sredstev se sme preliti v plače, večji del se mora prenesti v sklade.

Prilasčanje mimo rezultatov dela se kaže tudi v različnih ugodnostih, ki jih posamezniki uživajo, samoupravna zavest pa je prešibka, da bi to onemogočilo. To se kaže tudi v pridobivanju nekaterih koristi ali sredstev za bolj simbolično ceno, ki ne ustreza tržni ceni. Sem bi lahko šteli tudi tiste, ki študirajo s posebnimi ugodnostmi s podporo podjetja, pa svoje študijske obveze ne izvršujejo. Komunisti moramo biti proti takim privilegijem. Ugodnosti, ki jih posameznik uživa, plačamo posredno vsi zaposleni iz svojih žepov. Zato moramo vsi vedeti, kdo jih je deležen in po katerih merilih jih je dobil.

Posebne ugodnosti morajo temeljiti na zavestnem sklepu samoupravnega organa. Take ugodnosti morajo imeti svoj namen, ki je utemeljen s koristimi podjetja. Merila za to so lahko različna: po zaslugah za napredek podjetja, za posebno prizadevanost pri delu, po socialnih (gmočnih) merilih (stanovanjska graditev, podpiranje dopustov), po zdravstveni ogroženosti in težkih delovnih pogojih itd.

O teh ugodnostih mora odločati samoupravni organ, na podlagi meril, za katere se je ves kolektiv odločil. Vse odločanje mora biti javno. Okoriščanja ali zlorab ne bo le tedaj, če bo vsakdo vedel, kdo jih je deležen, zakaj jih je dobil, če jih je dobil v skladu s sprejetimi načeli in merili.

SKUPNA POVEZANOST DELOVNIH ENOT IN SOLIDARNOST DELAVCEV JE POGOJ ZA NAPREDEK PODJETJA

Vse bolj pomembna politična naloga postaja združevanje in povezovanje podjetij v poslovanju. Zlasti se poudarja pomen vse tesnejšega povezovanja proizvodnje, predelave in trgovine. Komunistom tudi ni vseeno ali si te dejavnosti med seboj delijo dohodek po uspehu poslovanja ali pa po monopolističnih merilih. Celotno predlog stališč ZKJ za kongres je prodrla misel, da bodo morale npr. zunanje trgovinske organizacije deliti svoj do-

Začasni DS DE Kmetijstvo I je že imel prvo sejo v Latkovi vasi. Začasnega predsednika so izvolili inž. Pavtinc Vinka. Ivolili so tudi pomožne organe delavskega sveta in predlagali v začasni DS obrata Kmetijstvo pet članov kolektiva.

»SENCA ZELENEGA ZLATA«

(Nadaljevanje)

»Tonek, Tonek, tak oglasi se!« je klical sinka, ki mu je bil vse na svetu, z njim je hotel ohraniti čisti rod Porentarjev. Tekel je na Katarinin dom. Tudi tam ju ni bilo. Rotil je očeta in mater, grozil jima je, da ju bo prem-latil, če mu ne povesta, kje je Katarina, kje je otrok. Nista mu povedala. Oče mu je hladnokrvno zabrusil:

»Kakor si posteljo postlal, tako boš tudi spal!«

Tonač je bil trimast. Pa naj bosta, kjer hočeta. Ne bo ju več iskal, ne bo lazil po kolenih in jo prosil, sama bosta prišla in prosila odpuščanja. Grizlo pa ga je, ker je v hlevu manjkala polovica živine, v skrinjah polovica žita, dva voza sta zmanjkala pod kozolcem, potem orodje, denar, dva prašiča in še mnogo drugega. Ali je vse to prodala in z otrokom zbežala kdove kam? Naj stopi k Magdaleni? Ne, ne bo se ponižal. Ali pa k Angelini? Tudi tja ne gre. Noče, da bi se mu kdo za hrbotom smejal. Zemlja pa je le ostala, nje ni mogla razpoloviti in jo naložiti na voz. Zato pa je vzela otroka, zakonitega dediča!

»Na žandarmerijo, na sodnijo grem!« se je pridružil. Potem ga je spet zapelo: »Kaj pa, če je šla tudi ona, Katarina? Tonač, bodi previden, do kraja previden, da ne bodo s prstom kazali za tabo.«

»Žena mu je ušla in otrok tudi!«

Kmalu pa je prispelo iz sodišča pisanje: Polovica vse Porentarjeve zemlje je last žene, zakoniti dedič druge polovice je sin. Tako je zapisano v oporoki, ki je podpisana in shranjena v arhivu sodišča. In prav zdaj se je Tonač spomnil, da je bil to oporoko sam podpisal. Grizlo ga je, peklo, skelelo. Vsa dolina ve, kje sta žena in otrok, pa mu nihče ne pove; ostal je osamljen pod saviniskim nebom. Preteklo je leto, minili sta dve. Tonač že dolgo ve, da sta žena in sin na drugi strani doline. Čeden gruntelk imata in kar dobro živita. Pa tudi Tonača ni hudič vzel! Še je bilo pri hiši denaria. Z njim je plačeval tavrharje, ki so mu obdelovali grunt. Žago je prodal Hostniku iz Gornje Savinjske doline, neke pri Ljubnem je bil doma. Imenitno se je spoznal na les. Žago, ki jo je Magdalena nred leti prepustila Tonaču, je spremenil v pravo podietje. Poleg nje si je postavil lično leseno hišico. V njej je stanoval z mlado Polonco, ki je bila tako čedkana, da je še Tonaču lepla na srce. Kadar Hostnika ni bilo doma in žena uravljala žago, je prišel na ogled Tonač, se prilizoval Polonci, jo z očmi

meril čez boke, v spodnjo ustnico se je ugriznil, ko se je Polonca pri gaturu preveč pripognila in so se zasvetlikala lepo zaokrožena stegna. Pa se je zgodilo, da ni več vzdržal, popadel je mlado ženo in jo hotel poljubiti. Vnel se je med njima prepir in prav v tistem trenutku se je pojavil pred žago Hostnik, ki se je vrnil iz lesne kupčije.

»Porentar, roke stran!« se je zadržal, ko ga je mahnil po glavi, da se je Tonač pri priči onesvestil. Ko je prišel k sebi, seveda ne brez treh škafov vode, je zaškripal z zobmi:

»Pakaš hudičev, sama golazen je prepredla ta svet!«

Doma ga je še bolj zapela vest. Grizla in dolbla je v srce, da je v prsih kar pokalo. Moral se bo ponižati, moral. Druge izbire nima. Prodal bo ta stokrat prekleti svet in se vrnil na Vipavsko. Toda Vipavska je zdaj pod Italijo. Ne, Italijanom pa res ne bo služil. Tako je mledoval in stokal, ko se je oblekel

DRAGO KUMER

v praznjo obleko, zapregel kočijo in se odpeljal v Stransko vas. Že od daleč je videl, katera hiša je prava. Na oknih je bilo vse polno rož, dvorišče lepo pometeno, kakor da sta žena in sin to zanalašč storila. Ustavila se je kočija in na prag sta stopila žena in Tonek. Kako je zrasel! In tudi Katarinca se je pomladila. Pričakoval je, da ga bo sinek goreče objel, da mu bo žena nasula ušesa. Sinek ga ni objel in žena ga ni nahrulila. Rekla je:

»Tak si le prišel. Nekam dolgo si hodil. V hišo stopi!«

Še je Tonek poznal konja, močnega prama. Izpregel ga je in ga odgnal v hlev. V jasli mu je nasul detelje, potem pa je sedel v žleb, gledal konja, kako grize deteljo, mu z rokami razčesaval grivo in mu govoril:

»Pram, me še poznaš? Dve leti se nisva videla. Dolgčas mi je bilo ne po ateku, po tebi in Sivki in dimki in po teti Magdaleni pa. Ali je že rodila. Rad bi, da bi bila punčka. Jaz imam tako rad punčke. Veš, tukaj v Stranski vasi imam mnog prijateljev. Pa mama tudi. Vsi naju imajo radi. Tudi midva jih imava rada...«

Potem je šel Tonek v kuhinjo. Tam sta sedela oče in mati, pogovarjala sta se, kakor da se ni med njima ničesar hudega zgodilo. Sele sedaj se je tudi Tonek privil k očetu, le-ta pa ga je pobožal po kuštravi glavi:

»Kako si zrasel, cel fant si postal!«

»Ate, boš zdaj pri nama ostal?«

»Ko pa me mama ne mara«, je užaljeno potožil Tonač.

»Res ne?« je Tonek pogledal v materin obraz.

»Če bo priden, če naju ne bo spet pretepal«, je rekla mati.

»Atek, si slišal?« je sinek zaokrožil lepe modre očke.

»Seveda sem. Saj nisem gluha. No, Katarina, kakor sva se zmenila. Ko prodam, pridem, da bova denar nesla v banko. Seveda, če smem priti, ha?« se je nekam ironično nasmehnil Tonač in pogledal Katarinco.

»Ti kar pridi, je pritrdila žena. Otroka imava in otrok potrebuje oba. Ali ne, Tonek?«

»Mhm, mama.«

Moralo je miniti nekaj mesecev, predno je Tonač iztaknil petičnega kupca, ki je Porentarjev grunt resnično dobro plačal; potem pa se je Tonač preselil v Stransko vas. V hlevu so se repi podvojili, pa tudi denaria ni manjkalo. Verjetno se je Tonač kar precej spametoval. kajti grunta se je resno oprijel, vso pozornost pa je posvečal hmeljiščem. Tudi pil ni več toliko in vaščani so se skoraj čudili, da le kako je morala Katarinca kar tako pobegniti, saj vendar ni tako zloben. Mogoče je včasih sam siten, že zaradi tega, ker je v življenju toliko prestal. Saj se je hitro razširila vest, da je prebil štiri leta na fronti, da je bil avstrijski oficir in zato je med avstrijskimi borci, ki pa jih v vasi tudi ni bilo tako malo, užival posebno spoštovanje.

Leta pa so tako hitro bežala. Prišlo je leto enainštirideseto, prišli so Nemci. Zdaj pa je Tonač spet dvignil glavo. Rad je kazal avstrijska odlikovanja, rad je pripovedoval, kako je jurišal na Ruse in če je le naneslo, je govoril samo nemško. Nemška oblast ga je hitro opazila, posebno se je zanj zanimal župan, ki je s svojimi nemškimi prijatelji prav rad zahajal v Tonačevo hišo.

Bilo je srečno naključje, ko je žena kupila ta grunt, ki se je zdaj spremenil že v pravo kmečko posestvo, pri hiši pa se je že poprej reklo pri Tonaču. Tonač — prejšnji lastnik — je bil znan savinjski zidar in pleskar. Najprej je pozidal hišico in imel je okoli nje prav malo zemlje. Obrt je nesla, dokupil je njivo, dve, tri in še dva kar velika travnika in še nekaj hektarov gozda. Potem je obolel in kmalu tudi umrl. Ostala je žena brez otrok, brez delovne sile. Nekaj časa je plačevala tavrharje, prodala je najboljšo njivo, travnik, nekaj gozda. Pa kljub temu ni mogla sama živeti. Stari Zalokar je vedel, kako se Katarinci pri Tonaču godi. Brž je onemogli Tonač

ki ponudil kupčijo. Nekaj je dal on, precej je dala Katarinca — in Tonačev grunt, ki je bil zdaj Katarinin. Lepo je Katarinca ravnala s staro Tonačko. Maloprej, ko je za vedno zatisnila oči, je poklicala Katarinco, jo prijala za roko in dahnila:

»Katarina, hvala ti, kar si zame dobrega storila. Sorodniki se niso zmenili zame, ti pa si mi stregla kot lastna hči, ki je nimam. Vse, kar je mojega, je zdaj tvoje. Moli zame in bodi srečna na tem svetu...«

Tako se je zgodilo, da je bil Tonačev grunt Katarinin, vendar je na sodišču ležala oporoka, da je po njeni smrti vse premoženje Tonetovo.

Tonač pa je prihod Nemcev in prijateljstvo z županom spretno izkoristil. Kmalu je prišel in v roki držal dokument.

»Katarina, polovica je moja!«

Saj bi ugovarjala, če se ne bi še nekaj drugega zgodilo. Imela je brata Martina, ki je nekega večera ves preplašen stopil v kuhinjo in obema zaupal:

Lovijo me. Tonač, bodi dober, na tvojem kozolcu se bom skril.«

Tonač pa je vzrojil:

— Na mojem ne! Poišči si drug kozolec, poišči svoje pajdase, komuniste, pri njih se skričaj, oni naj zate skrbijo.«

»Tonač, ti si zverinal!« je siknila žena.

Martin pa mu je hladnokrvno odgovoril.

»Bo prišel čas, ko boš preklical te grde besede, pa bo prepozno!«

»Izgubil!« je Tonač odprl vrata in Martin je obstal med podboji, gledal Tonača, ki se mu je bližal in dvigal stisneno pest.

»Na, hudič švabski!« ga je Martin udaril po čeljustih, da se mu je poredila kri; potem pa ga je vzela noč.

Res ie. Tonač se ni prav v ničemer spremenil. V hišo je vabil Nemce, tudi celjski gestapovci so večkrat prišli.

Poleti dvainštiridesetega, v soboto popoldne je bilo. Tonač ni bilo doma, Katarina je ribala, Tonek je popravljal v hlevu, ko se je na dvorišču ustavila nemška »marica«. Gestapovec je razgrnil listič in bral:

»Porentar Anton.«

»Ga ni. Menda je pri vašem županu«, je odgovorila žena.

»Porentar Tonek.«

»To je moj sin. Enajst let je star, otrok je, pustite ga na miru.«

»Porentar Katarina.«

»To sem jaz,« se je zavrnila, ožela cunjo in jo vrgla v škafo.

»Vi in vaš sin gresta z nami!« se je glasilo povelje.

»Kaj sva storila? Jaz sem Tonačeva žena in Tonek je njegov sin.« je protestirala Katarina.

»To me prav malo briga,« je rešvil gestapovec. »Podpirate bandite in zato greste z nami!«

In res sta morala iti. Ko se je Tonač zvečer vrnil s potepa, ni našel ne žene in ne sina. Hodil je po vasi gor in dol, sakramental, preklinjal Nemce in skoraj na ves glas jokalo:

»Kaj so storili z mojo ženo, kaj so storili z mojim otrokom?«

Zavedni vaščani pa so v en glas odgovarjali:

»Sam si jih poslal v smrt — izdajalec!«

Dva, tri mesece res ni bilo nemškega obiska. Potem je le prišel župan z vsem svojim spremstvom; ostali so pozno v noč. Po nekaj dneh so se na Tonačevem dvorišču pojavili tuji ljudje: dva hlapca, dve dekli. In z njimi je Tonač vsa štiri leta prav dobro gospodaril. Župan mu je pomagal, da se je založil z najboljšimi kmetijskimi stroji. In če so kje v vasi spet selili, za-

pirali, je bil Tonač tisti, ki je vzel najboljšo telico, jemal najboljše kokoši. Vsi so govorili, da je Tonač nemški ovaduh, da dela za celjske gestapovce in da se ga je treba čuvati kot pravega kozavca. In res so se ga čuvali, razen tistih seveda, ki so jim bili Nemci prav tako dobro došli. Pa tudi partizani, terenci, so ga ponoči večkrat obiskali. Če se je le dalo, so mu zaklali prašiča, izpraznili shrambo in kašto. In seveda je vsakokrat skočil skozi okno, tekal kar v gatah po vasi in kričal:

»Hilfe, Hilfe, banditi so v hiši!«

Morda bi ga partizani poslali v trinajsti bataljon, da bi se črvi z njegovim drobovjem mastili. Pa so vedeli, da sta žena in sin v taborišču. Katarina ni nikoli pisala, sin pa samo enkrat. In še takrat je na koncu pisma pripisal:

»Ate, si naju res ti izdal?«

Tonač je sinu odpisal:

»Težko mi je, ker nista pri meni. Tonek, kje je mama, sta morda skupaj? Nobene vesti ni o njej. Kako rad bi ji pomagal, kakor rad bi ji poslal nekaj domačega. Zate, Tonek, sem danes nesel paket na pošto. Prosim, piši mi, kje je mama. Tonek, jaz vaju nisem izdal, res ne. Saj sta vendar moja. Dobro se drži. Tvoj ate.«

Namesto sinovega odgovora je sporočilo prinesel župan: Porentar Katarina je zaradi bolezni umrla v taborišču Auschwitz. Župan je Tonaču stisnil roko, mu želel sožalje, potem pa hitro prešel na živino, na pridelke, ki letos kar dobro kažejo. Seveda se je pozanimal tudi, kakšna je politična zavest vaščanov in če partizani pogosto obiskujejo vas. Tonač pa se je v trenutku ves spremenil, strah ga je bilo, obšla ga je čudna groza, ki mu je stiskala prsi, srce je popadel krč, na čelu so se prikazale potne srage in v obraz je bil zelen kot zid. Župan je to opazil, napravil po dvorišču nekaj dolgih korakov, se ustavil pred Tonačem in ga potrepljal po ramih:

»Gospod Porentar, po skorajšnji zmagi boste vi prevzeli moje mesto!«

Tonač pa je nekam potrtno in žalosten odkimal:

»Vaše zmage Porentar ne bo učakal...«

In še tisti večer so partizani spet potrkali na vrata. Tonač je kar zazijal, ko je zagledal ženiniga brata Martina. Spomnil se je tistega dne, ko mu ni hotel nuditi pomoči, ko ga ni hotel skriti pred zasledovalci. In zdaj je prišel, da bosta poravnala račune:

»Tonač, zdaj pojdeš z nami!« mu je rekel Martin.

»Ne morem. Bolan sem in tudi mlad nisem več...«

»Soditi ti moramo. Prišel je trenutak, ki sem ga napovedal takrat, ko si me pognal iz hiše.

In veš, kaj se je s Katarinco zgodilo?«

»Vem. Umrla je v taborišču... Danes so mi povedali... Uboga Katarina, jaz je nisem poslal v smrt,« je zahlipal Tonač.

Martin je zresnil obraz. Stal je sredi kuhinje, prelagal brzostrelko iz roke v roko in kazalo je, da se v nečem ne more povsem prepričati. Likvidacija bi lahko bila enostavna in hitra. Toda Martin je mislil na Toneta, ki se bo morda vrnil iz taborišča in doma ne bo našel nikogar. Otroci je še in ne more gledati na stvari tako, kakršne so v resnici bile. Grunt nekaj let ne bi imel pravega gospodarja, prišel bi v povsem tuje roke, tega pa on, Martin, ne more dovoliti. Nekaj pa je le treba ukreniti. Zato je stopil k Tonaču, ki je stal v kotu kot kup nesreče in mu dejal:

»Tonač, imam ukaz, da te likvidiram, da te spravim s sveta. Vendar si tole zapomni: Pustili ti bomo življenje zaradi Toneka, ki se bo vrnil. Grunt in vse kar je pripravila Katarina, je fantovo. Tukaj si ti tujec, ki se je polakomil Katarininih žuljev. Glej, da na nek način opereš sramoto, da te ne bomo po zmagi vlačili po sodiščih kot vojnega zločinca.«

»Martin!« je Tonač padel na kolena, vil roke, in ko je videl, da je spet sam, da ni nikogar več, je počasi vstal, pogasil luči in zlezal v posteljo. Tisto noč je imel strašne sanje. Večkrat je skočil iz postelje in kričnil:

»Katarina, jaz nisem... Tonek, jaz nisem... Streljajte — drrr-drrr!... Ah, prekleta vojna, ahl!...«

Kmalu so ljudje vedeli povedati, da ima Tonač na kozolcu pravo partizansko bolnišnico. Tudi zdravnik so pogosto videvali. Med ranjenci je bil tudi komandant bataljona, ki je po vojni postal ugleden okrajni funkcionar. Prav njemu se ima Tonač zahvaliti, da mu po vojni niso delali sitnosti; sam pa se je potrudil, da so na sodišču še enkrat z velikimi črkami zapisali: Tonačev grunt je Tonekov!

Ko se je Tonek vrnil iz taborišča, je bil star šestnajst let. Hitro se je popravil in kmalu je bil tak fant, da bi goro premaknil. Z očetom sta se kar dobro razumela, čeprav je bilo videti, da je fant preresen za svoja mlada leta, da je popadljiv in jezav, vendar do večjega prepira ni prišlo. Čeprav so v vasi še dolgo govorili, da je Tonač kriv Katarinine smrti, mu je sin v tem previdno prizanašal. Ko so po dveh letih začeli govoriti in agitirati za zadrugo, je oče vprašal sina:

»Tonek, boš tudi ti dal grunt v zadrugo?«

»Odloči ti, starejši si, je rekel sin.«

(Dalje prihodnjič)

Dražbeni oglasi

Po sklepu Komisije za nepremičnine Kmetijskega kombinata Žalec z dne 16. 12. 1968 se dovoli javna dražba nepremičnin družbene lastnine v upravi Kmetijskega kombinata Žalec, in sicer kat. parc. številki

533/1	travnik	v izmeri	5	2793 m ²
524	njiva	v izmeri		5467 m ²
523	travnik	v izmeri		2394 m ²

ki sta pripisani vl. št. 145 k. o. Sv. Janž.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za dan

17. 2. 1969 ob 9. uri

v pisarni Kmetijskega kombinata Žalec, soba št. 23/I v Žalcu.

Izključna cena je enaka cenilni vrednosti, ki znaša 53.270 N-din.

Interesenti, ki se žele udeležiti dražbe, morajo pred pričetkom dražbe položiti jamčevino 5.400 N-din ali v gotovini ali pa v obliki vložene knjižice domačega denarnega zavoda. Zdražitelj mora najvišji ponudek plačati do 15. 3. 1969 na blagajni Kmetijskega kombinata Žalec.

Kat. parc. številki

533/2	travnik	v izmeri	493 m ²
533/3	travnik	v izmeri	308 m ²

ki sta pripisani v vl. št. 145 k. o. Sv. Janž.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za dan

17. 2. 1969 ob 8. uri

v pisarni Kmetijskega kombinata Žalec, soba št. 23/I v Žalcu.

Izključna cena je enaka cenilni vrednosti in znaša 4.005 N-din.

Interesenti, ki se žele udeležiti dražbe, morajo pred pričetkom dražbe položiti jamčevino 400 N-din ali v gotovini ali pa v obliki vložne knjižice domačega denarnega zavoda. Zdražitev mora najvišji ponudek plačati do 15. 3. 1969 na blagajni Kmetijskega kombinata Žalec.

116	travnik	v izmeri	737 m ²
-----	---------	----------	--------------------

ki je pripisana v vl. št. 296 k. o. Sv. Pavel.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za dan

17. 2. 1969 ob 10. uri

v pisarni Kmetijskega kombinata Žalec, soba št. 23/I v Žalcu.

Izključna cena je enaka cenilni vrednosti, ki znaša 1.500.— N-din.

Interesenti, ki se žele udeležiti dražbe, morajo pred pričetkom dražbe položiti jamčevino 150.— N-din ali v gotovini ali pa v obliki vložne knjižice domačega denarnega zavoda. Zdražitelj mora najvišji ponudek plačati do 15. 3. 1969 na blagajni Kmetijskega kombinata Žalec.

V kolikor zdražitelji ne položijo v navedenem roku najvišji ponudek, se bo razpisala ponovna dražba in morajo zdražitelji nadoknaditi morebitno razliko.

Z zdražiteljem se sklene kupna pogodba.

Razen kupnine plača kupec vse stroške kupne pogodbe, zemljiškoknjižne izvedbe, zlasti davek na promet nepremičnin.

V Žalcu, 13. 1. 1969

KMETIJSKI KOMBINAT ŽALEC

Grmovnice, razmnožene vegetativno

V noveletni številki Hmeljarja sem v zadnjem odstavku sestavka »Razmnožujemo okrasne grmovnice sami« navedel par imen lepote grmičja, ki se zelo rado ukoreninijo. Danes o tem malo več:

Dojčija — *deutzia gracilis* je skromna, hvaležna grmovnica, ki sredi poletja bujno razcvete v bele ali rožnate barvi zvončaste oblike. Skromna je tudi glede na zemljo in oskrbo.

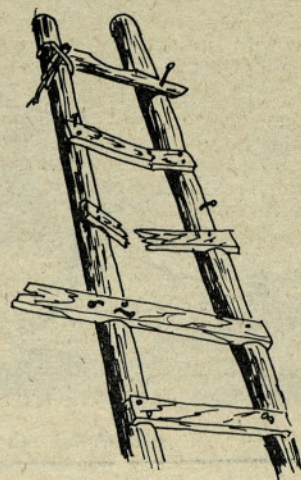
zelo mnogo ligustrovih živih mej. Poznamo dve vrste kaline (kostenike); zimzelena — *LIGUSTRUM OVALIFOLIUM* — nam da čudovite živice, ki pa ob hudih zimah žal rada pozebe, dočim je navadna kalina — *LIGUSTRUM VULGARE* — za mrz odporna in odvrže listje že jeseni. Obe pa zelo uspešno razmnožujemo s potaknjenci.

Od sadnih vrst bomo na ta način razmnoževali kosmulje in

grozdije tj. črni, rdeči in beli ribez. Opozarjam pa, da režemo potaknjence teh že jeseni.

Mnogi razmnožujejo s potaknjenci tudi rože — vrtnice. Po izkušnjah vrtnarskih strokovnjakov pa tako vzgojene vrtnice zelo kmalu shirajo. Res je, da se vrtnice popenjavke s potaknjenci zelo uspešno razmnožujejo. Prav tako tudi nekatere druge cvetne popenjavke, kakor: pravi jasin — *JASMINUM NUDIFLORUM*, kovačniki (kozji parkeljci) — *LONICERA*, vinika (divja trta) — *PARTHENOCISUS*, dresen — *POLYGONUM* in dr.

V kratkem si bomo ogledali še razmnoževanje z zelenimi potaknjenci. Hudinjski

Kam pridete po takšni lestvi? Da, uganili ste! V bolnico.

Za lepši moj dom

Forzija (ne forzicija!) — *forzitia intermedia*

nas v zgodnji pomladi med prvimi razveseljuje s sončno rumenim cvetjem; često se pokažejo posamezni cveti že v toplih jesenskih dnevih. Prav zaradi te lastnosti se rada razcvete v vazi tudi v sredi trde zime.

Skobolovec (nepravi jasin) — *philadelphus cornarius* je zelo poznana grmovnica z belim opojno dišečim cvetjem, ki jo pri nas poznamo pod napačnim imenom jasin. Kakor pri forziji, se tudi pri tej veje šibijo pod težo cvetja, ko se razcvete. Ta grm je močne rasti in se razrašča tudi s koreninskimi izrastki; zato je za manjše vrtove skoraj nepriporočljiv. Za zemljo pa ni zahteven! Boljša od te je sorta *phil. virginalis*, ki ima vrstnate cvetove.

Tamariska — *tamarix pentandra* ima iglicam podobne lističe; prav tako drobni so njeni cvetovi. Vendar je ta grm čudovit, ko se njegove veje pred ozelenitvijo prekrijejo z ogromno množino rožnatega cvetja. Ljubša mu je zavetna lega. Ker se močno razrašča, je kakor skobolovec priporočljiv za večje vrtove.

Vajgelija — *weigelia hybrida praecox* je prav tako rano cvetoča grmovnica v rožnate barvi. Za vzgojo ni zahtevna, dobro pa se počuti na peščenih tleh. Posebno lepa je sorta *EVA RATHKE*, ki ima karminasto rdeče cvetove; njena posebnost je, da tudi jeseni pocvita.

Navedene grmovnice se zelo rado ukoreninijo. So to v glavnem pomladanske grmovnice, ki v drugi polovici leta nastavijo cvetno popje za prihodnje leto. Zato je priporočljivo, da jih obrežemo (pomladimo, razredčimo) takoj po odvetu.

Kakor okrasno grmičje, bomo s potaknjenci uspešno razmnoževali tudi mnoge druge lesnate rastline. Vsak otrok ve, da se razne vrbe (*SALIX*) in topoli (*POPULUS*) zelo radi in hitro ukoreninijo. Po naši domovini je

Drugi način vegetativnega zdravljenja

Redek je kmetovalec, ki gre po sadiko domače češnje v drevnico. Posebno češnje imajo to lastnost, da se pod njeno krošnjo pojavijo takojimenovani koreninski izrastki, ki jih sadjar praktično enostavno izkoplje in posadi na stalno mesto. Tudi mnoge druge grmovnice in drevnine imajo to — včasih kar nadežno — lastnost, ki jo pa praktičen vrtnikar izkoristi v svoje dobro. Sadimo jih po plazovitih terenih, da s tem preprečujemo drsenje zgornjih zemeljskih plasti, ali po nasipih, da bi preprečili odplavljanje rodovitne zemlje. Tako koreninsko razraščanje opazamo tudi pri mnogih grmovnicah, ki jih sadimo po naših vrtovih, npr.: lipovka (španski bezeg) — *SYRINGA*, japonska kutina — *CHAENOMELES JAPONICA*, japonski šipek — *ROSA RUGOSA*, krčnica — *HYPERICUM CALYGINUM*, dehtiva ro-

bida — *RUBUS ODORATUS*, očetovec — *RHUS TYPHINA* in še nekatere. Kako pridemo poceni do tovrstnega sadilnega materiala?

GREBENIČENJA se bomo posluževali pri tistih vrstah okrasnih grmovnic, ki se s potaknjenci ne dajo razmnoževati. Okoli matične rastline izkoplje-mo do 20 cm globoke jarke, v katere upognemo in s kaveljčki pritrdimo mlade poganjke ter jih zasujemo z zemljo — še boljše s kompostnico. Najraje se ukoreninijo enoletne mladike, posebno še, če smo grebeničili rano spomladi. Jeseni ukoreninjen poganjke pri matični rastlini odrežemo in jih po možnosti še za eno leto posadimo na posebno gredo, da se okrepijo. Z grebeničenjem poizkusite razmnoževati naslednje grmovnice in cvetne popenjavke: glicinija —

WISTERIA SINENSIS, jasminova troba (trompetovka) — *CAMPIS RADICANS*, blagoduh — *CALYCANTHUS FLORIDUS*, magnolija — *MAGNOLIA SOULANGEANA*, brogovita (snežna kepa) — *VIBURNUM OPU-LUS* in morda še katere.

GROBANJE je sličen postopek prejšnjemu. Razlika je v tem, da tu ne koplje jarka ob matični rastlini, ampak jo obsujemo zgolj spomladi nekako 15 cm na visoko in to obsipanje v naslednjih 1 meseca še enkrat ponovimo. Mladike, ki smo jih na ta način obsuli, se tekom poletja ukoreninijo. Nadaljnji postopek je podoben kakor sem ga opisal zgoraj. Tega načina razmnoževanja se poslužujejo predvsem drevničarji pri vzgoji podlag, na katere cepijo nizkodebelne sadne vrste.

Pripis: V sestavku je precej latinskih imen. Osebnost sem proti tujkam. Vendar moramo vedeti, da je pri naročanju sadik v vrtnarijah, zelo važno botanično ime rastline, ki jo želimo.

Hudinjski

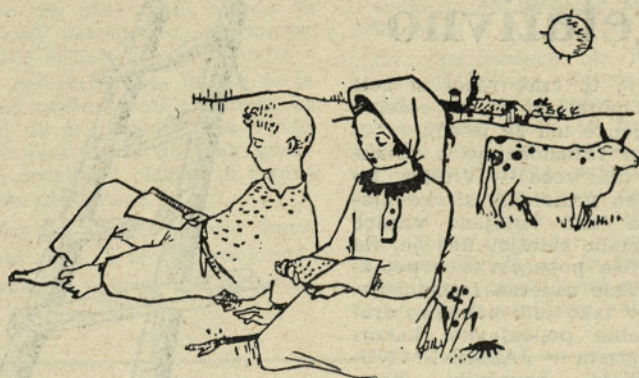

KR 220 je naj sodobnejši Pättingerjev obračalnik

Izšel je priročnik »KAKO SE ZAŠČITIMO V VOJNI.« Uprava za civilno zaščito pri državnem sekretariatu za narodno obrambo je izdala priročnik, ki je namenjen vsemu prebivalstvu.

Govori o orožjih, zaščiti, obrambi, obveznostih in dolžnostih posameznika.

V slovenskem prevodu je priročnik natisnjen v 500.000 izvodih in ga bi prejelo vsako gospodinjstvo.

Kotiček mladih

Ustanovni sestanek odbora mladih kmečkih proizvajalcev

Potem, ko so se v lanskem novembru in decembru postavili na noge številni aktivni mladih kmetijskih proizvajalcev, so se sestali predstavniki 11 aktivov v soboto, 11. 1. 1969 v Žalcu, da izmenjajo izkušnje o sedanjem delu, izvolijo svoje vodstvo ter se pomenijo o nadaljnji aktivnosti.

Sestanku, ki so se ga udeležili tudi mentorji aktivov — po-

speševalci kooperacijske proizvodnje, sta prisostvovala tudi predsednik obč. komiteja ZMS v Žalcu V. Mur in član predsedstva CK ZMS Ž. Pregl.

Najprej so se pogovorili o pravilih aktiva, o njegovem mestu v kraju, v organizaciji ZMS in v delovni organizaciji.

Aktiv bo povezoval kmečko mladino v organizacijo kot del ZM. Svoje posebne naloge v

Del udeležencev razgovora s predsedniki in mentorji mladinskih aktivov kmetijskih proizvajalcev, ki je bil 11. 1. 1969 v klubu družbenih organizacij v Žalcu. V odbor so izvolili 11 mladincev in izvolili za predsednika Simončič Štefana iz Gotovelj, za podpredsednika pa Podrgajs Jurčka iz Zagrada pri Celju. Imenovali so tudi komisijo, ki bo delala pri občinski ZM

Razgovora se je udeležil tudi predstavnik CK ZMS tov. Pregl Živko

Mladi se uveljavljajo

Ce sedaj, po nekaj mesecih, odkar smo na Vranskem ustanovili Aktiv mladih proizvajalcev, napravimo o delu krajši pregled, nam verjetno ne bo prekmalu zmanjkalo besed. Ze sama ugotovitev, da je kljub nekaterim pomislekom le steklo, nekaj velja. Razmišljanja, ali je ustanavljanje takšnih aktivov sploh smotno in če bo sploh pritegnilo pozornost mladih, so se razblinila, mladi pa že dosegajo svoje prve uspehe.

Med te zadnje uspehe spada prav verjetno organizacija kuharskega tečaja. Zanj smo se odločili predvsem zaradi tega, ker smo imeli za izvedbo odlične pogoje in tudi zanimanje mladih kmečkih deklet ni bilo mladoštevilo. Namreč od zadnjega kuharskega tečaja na Vranskem je že preteklo precej časa, deklet željnih znanja, pa je iz leta v leto bilo več. Zaradi tega ne preseneča dejstvo, če se je tov. Plečkovi — že znani strokovnjakinji za kuharske tečaje — prijavilo kar okrog 30 deklet, ki jih sedaj poučuje v dveh izmenah. Dekleta si bodo pridobila mnogo koristnega znanja o pripravljanju jedil, seveda pa tudi na nekatere savinjske specialitete, ki so že tudi v Savinjski dolini prava redkost, ne bodo pozabila.

Ker si je vodstvo aktiva izbralo zimski delovni program s podarkom na izobraževanju, tudi fantje ne mirujejo. Mnogi obiskujejo traktorski tečaj v Sempetru. V Savinjski dolini je vse več kooperantov lastnikov traktorjev, pa je takšna odločitev že kar potreba. Pa tudi drugim, ki še traktorjev nimajo, bo verjetno izpit in splošno znanje o tem stroju prav verjetno še kdaj koristilo.

Vsi skupaj si kljub zaposlenosti le poiščejo toliko časa, da se udeležijo zanimivih predavanj o kmetijstvu. Skoraj neverjetna in hkrati spodbudljiva je trditev, da smo med obiskovalci prav mladi skoraj vedno v večini. Iz vsega sledi, da smo na Vranskem koristno uporabili prosti čas, ki ga je pozimi malo več na voljo. Smo pač ugotovili, da nam samo gledanje v zrak in čakanje, ne bo prineslo izboljšave v našem kmetijstvu. Izobraževanje je že nekaj. Saj tudi v kmetijstvu znanje igra vse važnejšo vlogo. Predvsem je potrebno, da zavijemo iz že ustaljenih kolesnic našega kmetijstva, ki največkrat ne pripeljejo tja kamor si želimo.

Izlakar Franc

Za pusta je bilo

Peter je bil do ušes zaljubljen v mlado in lepo Mojco, njej pa ni in ni bilo do prikupnega in postavnega fanta zato, ker ni imel pod palcem kaj prida cvenka in je bil le kmečki sin.

V Petru je vrelo in za pusta dozorelo: za moško besedo, da jih bo vrnil, si je pri očetu sposodil kup jurjev in jih zbasal v zajetno denarnico, v katero je založil tudi papir, da bi bila videti še debelejša. V mestu se je pri znanem trizerju dal našemiti, da ga lastna mati ne bi poznala. Od prijatelja si je sposodil skoraj nov avto in se z njim odpeljal v domačo vas na maškarakado. Ko je vstopil v dvorano, so vsa dekleta vrgla oči nanj. On pa je stopil k stojnici z likerji in sladkarijami, kjer je stala Mojca in iz zajetne denarnice plačal s pettisočakom naročeni liker. V Mojci je kar zatrepalo ob pogledu na denarnico in neznanega fanta.

Peter jo je osvojil in plesala sta pozno v noč, potem pa ju je zmanjkalo...

Cez tri mesece sta se morala kar na hitro vzeti, verjetno zato, da ne bi bilo pri hiši sramote. Mojcini oče pa je rad plačal tudi popravilo avtomobila, ki so ga »osvajalcu« stolkli ljubosumni fantje.

GS

Ustanovljen aktiv na Polzeli

Za naše razmere skoraj neverjetna točnost pove, saj so že pred peto uro popoldne — ob tej uri je bil napovedan ustanovni zbor — bili zbrani v dvorani PE skoraj vsi kmečki fantje in dekleta, da se v mladih skriva neizmerna življenjska sila, sla po ustvarjanju, po lažjem in lepšem, po skupnem kmečkem strokovnem in družbenem delu.

Zbor je pričel mentor mladih tovariš Poteko Ivan z obrazložitvijo pomena ustanavljanja aktivov mladih kmečkih proizvajalcev, ki se naj odraža tudi pri pomlajevanju članstva samoupravnih organov.

Tovariš Lilija pa je dejal, da je razumljiva ustanovitev aktivna, saj se je vsa ta leta brez mladih delala neprecenljiva škoda. Poudaril je, da naj kmetijstvo vodijo in o njega usodi odločajo kmetje in tisti, ki so na kmetijah zrasli, ne pa taki, ki so izven kmetijstva ali taki, ki o kmetijstvu velikokrat nimajo pojma.

Po krajšem razgovoru so izvolili v odbor Rojšek Marijo, ki bo predsednik aktivna; Fužir Stefko — tajnik, Jošovec Joža — blagajnik in dva člana, Uratnik Joža in Florjanc Ivana.

Aktiv se je še seznanil s programom dela in z delom drugih aktivov.

Za začetek so sklenili, da bodo takoj pričeli s kuharskim tečajem v osnovni šoli na Polzeli, saj jim je upravitelj šole tov. Grželj Milan že dal privoljenje.

Za konec zbora pa so priredili skromno zakusko in ob zvokih gramofona zapeli in zaplesali.

Vy

Udeleženci ustanovnega zbora aktivna mladih kmetijskih proizvajalcev na Polzeli 17. januarja 1969

POGOVOR Z BRALCI

O Sinalci je bilo veliko govora. Zavil sem k njim, si ogledal velike zaloge praznih steklenic, ki čakajo sezono in stopil k vodji te delovne enote dipl. inž. Ivančič Ivo.

»Sinalco je sedaj samostojna DE. Kako je organizirana in kaj pričakujete od letošnje sezone?«

»Sinalco se je končno osamosvojila s 1. 1. 1969. Pravijo, da nas bodo preimenovali v »Pijače«, nam pa se ta naziv ne zdi primeren, ker je preobširen. Tudi »Polnilnica« ni primeren. Saj še nimamo štipiljke in s tem tudi ne uradnega naziva. To nam pri sklepanju pogodb povzroča težave. Mnenja sem, da bi bilo prav, če bi v nazivu ob-

držali »Sinalco«. Imamo organe upravljanja: zbor DE, svet DE, sindikalno podružnico in dve komisiji — za OD in za delovne dolžnosti, morali bomo še imeti komisijo za higiensko delovno varnost.

V tej sezoni pričakujemo, da bomo vsaj vedeli, kdo vozi in kdo melje.«

»Tovariš Škoberne, vi ste vodja prodaje na veliko. Mi lahko poveste nekaj o planu prodaje za letos?«

»Prodaja na veliko in prodaja na drobno, ki jo vodi tovariš Jernej Kobe, spadata pod komercialno podjetje.

Plan prodaje je v grobem okrog 12 milijonov steklenic vseh brezalkoholnih pijač.

Dipl. ing. Ivančič Ivo — vodja DE Sinalco

Upam, da bomo pričeli kmalu uporabljati plastično embalažo.

Včeraj smo dobili pet specialnih vaz za razvažanje pijač. Embalaže je tudi dovolj. Naša želja je, da bi bilo poleti veliko sončnih dni, dovolj kupcev, za katere se bomo trudili, da jim bomo ugodili in jih zadovoljili.«

»Slišal sem, tovariš Ivančič, da imate vskladiščeno embalažo od Gotovelj do Arje vasi?«

»Res je. Vse to nam podražuje stroške. Odločili smo se, da bomo skupaj s Hmezadom uredili veliko betonsko ali asfaltno ploščad. Na njej bomo lahko imeli vso embalažo, ki jo bomo pozimi prekrili z velikimi folijami.

Tudi kamioni nimajo garaž, zato bi bilo prav, da začnemo misliti tudi na te.«

»In kaj bi k vsemu temu dodal ti, tovariš Oskar?«

Tehnolog, dipl. inž. Šoster Oskar: »Menim, da vseh teh pomanjkljivosti in začetniških težav, ki sta jih omenila tovariša Ivančič in Škoberne ne bi bilo, če bi bilo vse temeljito proučeno ob začetku obratovanja. Pozimi bi se morali bolj boriti za zimsko prodajo naših pijač. Saj nam praksa kaže, da je prodaja odvisna le od vremena in če je to lepo, ni pijač nikoli dovolj za prodajo ne oziraje se na pogodbo. Prav je, da se pogovarjamo z grosisti in detajlisti, še bolj prav pa bo, če se jim bomo v pasjih dneh pokazali kot solidni dobavitelji. Poznam kolektiv in vem, da se bo trudil in upam, tudi uspel.«

Škoberne Niko, vodja prodaje na veliko

Novoletna križanka — nagrade

Prejeli smo izredno veliko število rešitev nagradne novoletne križanke.

Tričlanska žirija je žrebala in sreča je namenila nagrade:

50.— din — Zagar Marici, Prebold

40.— din — Ključar Francu, Razvanje 148, p. Hoče pri

Mariboru

30.— din — Arnšek Vidi, Žalec

20.— din — Brinar Marici, Prebold

10.— din — Skrbec Mitja, Žalec

Izzrebancem čestitamo!

Uredništvo

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam ob prerani izgubi našega dragega moža, očeta in brata

VINKA PAVLINČ

stali ob strani, nam izrazili ustno ali pismeno sožalje ter počastili njegov spomin z venci in s cvetjem in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti — prav iskrena hvala!

Žalujoči: žena Neža, otroci in drugo sorodstvo

Ljudske napovedi

Ako je pretoplo svečana,
malega travna bo še počivala
brana;

ako pa je svečana mraz,
malega travna se poti obraz.

Če se Polona v soncu odtaja
v mokrem poletju gob preostaja.

IZREKI

Čast je ledena gaz, ki hitro
zvoledi.

Če ne moreš pomagati, vsaj
ne zaviraj.

Cvenk večkrat pravico prevpije.

DOMISLICI

Nič se ne spremeni, če je danes
ta gospod, jutri oni gospod,
ostali pa zmeraj odspod.

Vsaka reč je dobra, če je ni
premalo ali pa preveč, vmes je
mera, ki jo je težko zadeti.

FEBRUAR — SVEČAN —
TALNIK

Imenovan je po februaru, prazniku čiščenja in očiščevanja, ki so ga obhajali proti koncu tega meseca. V pompilijanskem kalendarju do 153. leta pred našim štetjem se je leto končalo s februarjem kot dvanajstim mesecem. Zaradi tega je bil najkrajši in so mu tudi dodajali prestopni dan.

Za smek

VZROK

»Za čem pa je umrl vaš starič?«

»Veste, ljubezen in pijača!«
»Ljubezen? Koga pa je ljubil?«
»Pijačo!«

PO TELEFONU

»Doktor, prosim, pridite, moja žena ima vročino!«

»Visoko?«

»Ne, le v drugem nadstropju.«

LOČITEV

»Zakaj se hočeš ločiti od žene?«

»Preveč hodi po gostilnah.«

»Ali pije?«

»Ne, mene išče.«

Dipl. inž. Soster Oskar — tehnolog Sinalce

Ta čudni mali svet

VASHINGTON — V 1968. letu je v osnovnih šolah v ZDA prišlo v povprečju 26,6 učenca na učitelja, v državnih srednjih šolah pa le 20 učencev na predavatelja.

OSLO — V januarju je umrl prvi generalni sekretar Združenih narodov Trigve Lie.

BEOGRAD — V Jugoslaviji imamo okrog 400.000 alkoholikov. Iz raznih raziskav pa ugotavljamo, da se v Sloveniji uspešno borimo za svetovno prvenstvo v številu alkoholikov, saj imamo skoraj 20.000 alkoholikov. Alkohol resno ogroža mladino, ki ima polno zgledov, pa tudi družba ne postavlja razmaku alkoholizma učinkovitih ovir. Na primer: V Vojniku je bilo leta 1966 15,4 % alkoholikov, 1967. leta pa že 26,6 %.

NOVI SAD — Pokrajinski sekretariat za kmetijstvo je sporočil, da so posejali v Vojvodini minulo jesen 465.000 ha s pše-

nico, kar je za 25.000 ha več kot v letu 1967.

NEW YORK — V začetku januarja je v ZDA umrlo za hongoško gripo okoli tisoč ljudi. Tako se je število smrtnih žrtev te epidemije povzpelo na 5.200.

PRAGA — V treh okrajih Slovaške blizu avstrijske meje se širi sliinavka in parkljevka. Uvedli so vse ukrepe, da se ne bi bolezen razširila.

STOCKHOLM — Tu so se čudili rdečkastemu snegu. Domnevajo, da so zračni valovi prinesli prah iz Ukrajine, kjer je nekaj dni prej divjal silovit vihar.

V dvorani Kmetijskega kombinata v Žalcu bo na pustno soboto, 15. 2. 1969, velika pustna maškarada.

Vabljeni!

Delavska univerza Žalec in aktiv mladih kmetijskih proizvajalcev so priredili to zimo več začetnih in nadaljevalnih šiviljskih tečajev po Savinjski dolini. Tako na primer obiskuje tečaj v Šempetru 60 deklet in mladih žena, v Taboru pa 58

Posnetek je iz Tabora, kjer tečajnice zavzeto sledijo uri krojenja, ki jo vodi predavateljica tovarne šivalnih strojev iz Mirne

Kot gobe po dežju so po dolgi letih zaživel kuharski tečaji po vaseh. Visok obisk priča, da so tečaji zelo zaželeni in da so aktivni mladih kmetijskih proizvajalcev vzeli delo resno